

Luovuutta ja leikkiä tukemassa:

Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen

Tiina Heikkilä & Krista Kyötikki

2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Luovuutta ja leikkiä tukemassa: Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen

Tiina Heikkilä, Krista Kyötikki
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2025

Tiina Heikkilä, Krista Kyötikki

Luovuutta ja leikkiä tukemassa: Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen

Vuosi

2025

Sivumäärä

59

Tämän toiminnallisen oppinäytetyön tarkoituksena oli hyvinkääläisen esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen leikkiä ja luovuutta tukevaksi, lasten osallisuus huomioiden. Tavoitteena oli edistää oppimisympäristön kokonaisvaltaista toimivuutta ja vastata sekä lasten ja kasvattajien että pedagogisten tavoitteiden tarpeisiin.

Kehittämistehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa uusia pedagogisesti tarkoituksenmukaisia leikkiympäristöjä yhteistyössä lasten ja kasvattajien kanssa sekä arvioida muutosten vaikutuksia lasten toimintaan.

Tietoperusta pohjautui sosiaalipedagogiseen ajatteluun, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2022) sekä suomalaiseen tutkimustietoon leikistä, osallisuudesta ja oppimisympäristöistä.

Menetelminä kehittämistyössä käytettiin havainnointia, lasten ja kasvattajien ryhmähaastatteluja sekä visuaalista palautteenkeruuta.

Kehittämistyön tuloksena syntyi kolme uutta leikkiympäristöä: kauppaleikki, monsteriautoleikki ja eläinlääkärileikki. Ympäristöt suunniteltiin muunneltaviksi, jotta ne tukevat myös tulevien ryhmien tarpeita ja suunnittelussa huomioitiin myös kestävä kehityksen periaatteet. Kehittämistyön jälkeen havaittiin, että leikkien kesto pidentyi, vuorovaikutus vahvistui ja lasten leikki monipuolistui.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että lasten ideointi ja osallistuminen ovat toimivia ja vaikuttavia tapoja kehittää oppimisympäristöä. Työ nähtiin alkusysäyksenä uusille mahdollisuuksille, joissa leikistä voi kehittyä pitkäkestoisia tutkimusmatkoja. Kehittämisehdotuksena esiin nousi vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen. Kehittämistyö vahvisti myös tekijöidensä ammatillista osaamista ja tarjoaa hyödynnettävän mallin varhaiskasvatuksen käytännön kehittämiseen.

Tiina Heikkilä, Krista Kyötikki

Supporting creativity and play: Developing the learning environment of a pre-primary education group

Year	2025	Pages	59
------	------	-------	----

This functional thesis aimed to develop the learning environment of a pre-primary education group in Hyvinkää to support play and creativity, taking into account children's involvement. The aim was to promote the comprehensive functionality of the learning environment and to meet the needs of both children and educators and pedagogical goals.

The development task was to design and implement new pedagogically appropriate play environments in cooperation with children and educators, and to evaluate the effects of changes on children's activities. The theoretical framework was based on social pedagogical thinking, the foundations of the Early Childhood Education Plan (2022), and Finnish research on play, inclusion, and learning environments. Methods used in the development work employed observation, group interviews with children and educators, and visual methods for gathering feedback. As a result of the development work, three new play environments were created: shop play, monster car play, and veterinary play.

Environments were designed to be modified to support the needs of future groups, and principles of sustainable development were also considered in the design. After the development work, it was found that the duration of the play was prolonged, the interaction strengthened, and the children's play diversified. In conclusion, children's brainstorming and participation are effective ways to develop a learning environment. The work was seen as a starting point for new opportunities where play can develop into long-term explorations. The development proposal was to strengthen cooperation with parents. The development work also strengthened the professional competence of its authors and provided a useful model for the practical development of early childhood education.

Keywords: early childhood education, preschool education, involvement, learning environment, play.

Sisällys

1	Johdanto.....	9
2	Työelämäkumppani	10
3	Varhaiskasvatus ja pedagogiikka	10
3.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	12
3.2	Esiopetussuunnitelman perusteet.....	12
3.3	Hyvinkään varhaiskasvatus.....	13
3.4	Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma	14
4	Sosiaalipedagoginen näkökulma osallisuutta tukevan oppimisympäristön suunnittelussa	14
5	Lapsen osallisuus	16
6	Oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa.....	17
7	Esiopetusikäinen leikkijänä	19
8	Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittämistyöprosessi	20
8.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	21
8.2	Toiminnallinen opinnäytetyö	21
8.2.1	Kasvattajien haastattelu	23
8.2.2	Lasten haastattelu sekä lasten äänestys	24
8.2.3	Havainnointi prosessin aikana	26
8.3	Lähtötilanne ennen kehittämistyötä	28
8.4	Kehittämistyön tuotos	32
8.4.1	Eläinlääkärileikki	33
8.4.2	Kauppaleikki.....	35
8.4.3	Monsteriautoleikki	37
9	Kehittämistyön arviointi.....	38
9.1	Kasvattajien sekä työelämäkumppanin edustajan palaute.....	41
9.2	Lasten palaute.....	43
9.3	Oma arviointimme ja yhteenveto.....	44
10	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	46
11	Pohdinta	48
	Lähteet.....	50
	Kuvat	52
	Liitteet	53

1 Johdanto

Leikki on lapsen tapa jäsentää maailmaa, ilmaista itseään ja osallistua ympäröivään todellisuuteen. Leikin avulla lapsi koskettaa koko maailmaansa. Varhaiskasvatuksessa leikki toimii paitsi oppimisen välineenä, myös väylänä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukselle. Kun lapsella on mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaansa ja ympäristöönsä, syntyy tunne kuulumisesta ja merkityksellisyydestä. Nämä ovat kokemuksia, jotka ovat keskeisiä lapsen hyvinvoinnille ja kehitykselle. Leikin ja osallisuuden mahdollistava oppimisympäristö ei synny sattumalta, vaan se vaatii tietoista pedagogista suunnittelua, herkkyyttä lasten toiveille sekä ymmärrystä luovuuden ja leikillisyyden merkityksestä oppimisen kannalta.

Tämän varhaiskasvatukseen suunnatun kehittämiseen perustuvan, toiminnallisen opinnäytetyön aiheeksi valitsimme oppimisympäristön kehittämisen esiopetusikäisten lasten ryhmässä, sillä jaamme yhteisen mielenkiinnon leikin ja luovuuden tärkeydestä lapsen oppimiselle. Kehittämistyömme tarkoituksena oli esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen leikkiä ja luovuutta tukevaksi, lasten osallisuus huomioiden. Tavoitteenamme oli edistää oppimisympäristön kokonaisvaltaista toimivuutta ja vastata sekä lasten että pedagogisten tavoitteiden tarpeisiin. Kehittäminen perustui lasten toiveiden ja ryhmäkohtaisten tarpeiden huomioimiseen, kasvattajien näkökulmiin ja toiveisiin, Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022), eli Vasun, mukaisiin periaatteisiin sekä luovuutta, leikkiä ja osallisuutta koskevaan tutkimustietoon.

Kehittämistyö toteutettiin hyvinkääläisessä varhaiskasvatussyksikössä, jossa kohteena oli 5-6-vuotiaiden esiopetusryhmän ryhmätila. Yhteistyö syntyi toisen opinnäytetyöntekijän työskentelyn kautta kyseisessä ryhmässä sekä esille nousseesta tarpeesta uudistaa oppimisympäristöä vastaamaan paremmin lasten leikin tarpeita. Tilaa ei ollut päivitetty useaan vuoteen, ja se koettiin haasteelliseksi sekä lapsille että kasvattajille. Opinnäytetyö on toteutettu kahden opiskelijan yhteistyönä ja toisen tekijän työskentely kyseisessä esiopetusryhmässä on mahdollistanut hänen tarkastella kehittämisprosessia sekä sen vaikutuksia osana omaa työarkeaan. Toinen tekijöistä on myös osallistunut aktiivisesti koko prosessin ajan suunnittelusta toteutukseen, mukaan lukien lasten ohjaaminen kehittämistoiminnan aikana.

Oppimisympäristön kehittäminen sisälsi nykytilan analyysin, lasten ja kasvattajien haastattelut sekä suunnittelun, jossa yhdistettiin teoria ja käytännön havainnot. Lasten osallisuus oli mukana prosessin alusta lähtien, mikä vahvisti heidän kokemustaan vaikuttamisesta omaan ympäristöönsä. Kehittämistyö syvensi tekijöidensä ammatillista osaamista oppimisympäristöjen suunnittelusta sekä toteuttamisesta ja tarjoaa konkreettisen työkalun esiopetuksen oppimisympäristöjen kehittämiseen myös jatkossa.

Lopullinen toteutus jää päiväkodin esiopetusryhmän käyttöön. Esiopetusryhmän lapset vaihtuvat vuosittain, jolloin toteutuksessa tuli ottaa huomioon myös muunneltavuus, jotta kasvattajat voivat toteuttaa myös uusien ryhmien toiveiden ja mielenkiinnon mukaan leikkiä rikastuttavaa oppimisympäristöä.

2 Työelämäkumppani

Työelämäkumppanimme toimiva päiväkotijoukko sijaitsee Hyvinkäällä ja on yksi kaupungin 25 kunnallisesta varhaiskasvatustyöyksiköstä. Kyseessä on pieni, kolmen ryhmän päiväkotijoukko, jossa toimii kaksi alle viisivuotiaiden ryhmää sekä yksi esiopetusryhmä, joka on suunnattu 5-6-vuotiaille lapsille. Kehittämistyömme kohteena on ollut juuri tämän esiopetusryhmän oppimisympäristö, jota on tarkasteltu sekä fyysisen että pedagogisen näkökulman kautta. Päiväkotijoukko toimii Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman (2022) mukaisesti, ja sen arjessa korostuvat erityisesti lasten osallisuus, luonto oppimisympäristönä sekä toiminnalliset ja leikkiliset työtavat.

Lasten osallisuus on keskeinen arvo kyseisen päiväkodin toimintakulttuurissa, ja se näkyy niin arjen rakenteissa kuin oppimisympäristöjen suunnittelussa ja toteutuksessa. Päiväkodissa pyritään aktiivisesti kuulemaan lasten ajatuksia ja ideoita sekä antamaan heille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimintaansa. Tämä heijastaa Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelman (2022) linjauksia, joissa korostetaan lapsilähtöisyyttä, omaehtoista toimintaa sekä yhteisöllisiä kokemuksia. Osallisuuden toteutuminen nähdään kehitystyömme kohteena olevassa esiopetusryhmässä tärkeänä keinona tukea lasten oppimisen iloa, itseluottamusta ja toimijuutta.

Yhteistyö syntyi toisen opinnäytetyöntekijän työskentelyn kautta kyseisessä esiopetusryhmässä sekä esille nousseesta tarpeesta uudistaa oppimisympäristöä vastaamaan paremmin lasten leikin tarpeita. Päiväkodin henkilöstö on kehittämisryhmästä ja suhtautui innostuneesti kehittämisryhmäme.

Työelämän yhteistyökumppanin toiveesta yksikkö esitellään tässä opinnäytetyössä anonyymisti.

3 Varhaiskasvatus ja pedagogiikka

Päiväkodit ovat vuosikymmenten saatossa muuttuneet lasten tarhasta kohti suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus myös edistää lasten tasa-arvoa ja

yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Päiväkodissa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa elinikäisen oppimisen hengessä. Nykyaikaisessa varhaiskasvatuksessa painottuukin erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 10-14.)

Pedagogiikka ei tarkoita käsitteenä vain oppimista tai oppimisen teoriaa. Se tarkoittaa myös ymmärrystä lapsen kasvusta, kasvatuksesta, oppimisen ja kehityksen tukemisesta sekä niihin liittyvien uskomusten, intuition, toimintatapojen, ajattelun sekä vastuun kokonaisuutta, joka varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on toimiessaan lapsiryhmässä. Varhaiskasvatuksen pedagogiikassa keskeistä on se, miten ja millaisena lapsi nähdään ja millainen pedagoginen kehys ohjaa toimintaa. Pedagogiikka on vahvasti läsnä myös oppimisympäristössä, sen suunnittelussa, toteuttamisessa sekä muokkaamisessa. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 12-13.)

Varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkotitoimintana sekä perhepäivähoitona niin kunnissa julkisena palveluna kuin yksityistenkin palveluntuottajien toimesta. Alle kouluikäisen lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta säädetään Varhaiskasvatuslaissa (540/2018). Laki määrittelee varhaiskasvatuksen järjestämisen periaatteet, laadun, tavoiteltavat tulokset sekä palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden huolimatta siitä, kuka palvelun tuottaa.

Varhaiskasvatuslain perusteella on Opetushallitus laatinut Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on valtakunnallisen määräys, jonka mukaan varhaiskasvatus toteutetaan sekä paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ja lasten omat varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 7.)

Paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa noudatetaan Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2022), mutta siinä on jokaisen aihealueen lopussa lista paikallisesti päätettäviä asioita, jotka ohjaavat paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista ja varhaiskasvatuksen toteuttamista. Näin ollen esimerkiksi paikalliset erityispiirteet sekä lasten tarpeet tai mahdolliset pedagogiset painotukset voidaan ottaa huomioon. Paikalliset suunnitelmat voivat tarkentaa valtakunnallisia perusteita, mutta ne eivät voi sulkea pois mitään laissa, asetuksessa tai Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa edellytettyä tavoitetta tai sisältöä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9.)

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, johon lapsi osallistuu vuoden ajan ennen kouluun siirtymistään. Esiopetuksen ajatuksena ja tavoitteena on edistää lapsen valmiuksia kouluun niin kasvu-, kehitys- kuin myös oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja pystyvyyttä oppijana. Esiopetuksessa leikki eri muodoissaan on edelleen vahvasti läsnä toiminnassa. Esiopetusta säätelee Perusopetuslaki (628/1998) sekä ohjaa Opetushallituksen määräyksenä annettu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) sekä paikalliset esiopetuksen opetussuunnitelmat.

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Suomalaisen varhaiskasvatuksen ytimessä ovat lapset ja heidän kasvunsa, hyvinvointinsa ja oppimisensa. Tavoitteena varhaiskasvatuksessa on edistää yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten moninaisuutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Arvopohja perustuu puolestaan lapsen edun ensisijaisuuteen, hänen oikeuteensa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, huolenpitoon sekä suojeluun, mielipiteensä huomioon ottamiseen, yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen, eli inklusiiviseen kohteluun sekä syrjintä kieltoon. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 20.) Keskeisiä toimintaa ja päätöksentekoa ohjaavia arvoja ovat myös ihmisenä kasvamisen ja ihmiseksi kasvamisen. Varhaiskasvatus kun pohjautuu elämän, kestävään elämäntapaan, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä ihmisarvon loukkaamattomuuteen. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 53.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on löydettävissä samoja arvorakenteita sekä oppimisen ja koulutuksen tavoitteita kuin Esiopetussuunnitelman perusteissa, perusopetuksen opetussuunnitelmassa aina lukio-opetuksen opetussuunnitelmaan asti. Tähän sisältyy myös ajatus elinikäisestä oppimisesta. Nämä tavoitteet on nimetty laaja-alaisen osaamisen alueiksi. (Kangas ym. 2021, 31-32.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa nämä laaja-alaiset osaamisen alueet on jaettu kuuteen, toisiinsa linkittyviin kategorioihin: 1. Ajattelu ja oppiminen, 2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, 3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, 4. Monilukutaito, 5. Digitaalinen osaaminen sekä 6. Osallistuminen ja vaikuttaminen. Laaja-alaista osaamista vahvistaa ja tukee laadukas pedagoginen toiminta. Varhaiskasvatuksen toimintatavat, oppimisympäristöjen monipuolinen käyttäminen ja lasten hyvinvoinnin sekä oppimisen tukeminen vaikuttavat lasten laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 24.)

Laaja-alaisen osaamisen alueita ei kuitenkaan ole tarkoitus opetella toisistaan erillisinä osa-alueina opetus edellä, vaan kasvattajilta kysytäänkin kykyä laaja-alaiseen tarkasteluun ja tutkimista lasten mielenkiinnon, kiinnostuksen kohteiden, kysymysten sekä havaintojen pohjalta erilaisiin aihepiireihin tarttumista. Yhdestäkin aihepiiristä löytyy kiinnekohtia moneen osaamisen alueeseen. Näin ollen oppimisen alueet voidaan nähdä tapana käsitellä eri aihepiirejä ja ne tarjoavat esimerkiksi erilaisia menetelmiä ja näkökulmia, joiden avulla kyseistä aihepiiriä voidaan tutkia lasten kanssa. (Kangas ym. 2022, 39.)

3.2 Esiopetussuunnitelman perusteet

Esiopetus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja se sijoittuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen väliin. Perusopetuslain (628/1998, 4 §) mukaan kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna alueellaan asuville lapsille.

Lisäksi kunnan tulee huolehtia esiopetuksen järjestämisestä myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille sekä niille lapsille, jotka aloittavat perusopetuksen poikkeuksellisesti vuotta myöhemmin. Kunta voi järjestää esiopetuksen itse, esimerkiksi varhaiskasvatusyksiköissä, yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia sen julkiselta tai yksityiseltä palveluntuottajalta. Esiopetuksen järjestämisessä on aina noudatettava perusopetuslaissa määriteltyjä velvoitteita ja laatukriteerejä, jonka varmistaminen on kunnan vastuulla.

Esiopetus kestää yhden lukuvuoden ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia, neljä tuntia päivässä. Esiopetus on suunnitelmallista ja tavoitteellista lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukemista. Henkilöstö keskittyy lasten innostukseen, oppimisen riemuun ja monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. Lapsen osallistumista esiopetukseen edistetään aktiivisesti yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsia ohjataan sekä yksilöinä että ryhmänä ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa toisille. (Hyvinkään esiopetuksen opetussuunnitelma 2022, 7-8.)

3.3 Hyvinkään varhaiskasvatus

Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelman keskeisiä pääteemoja ovat inklusiivinen toimintakulttuuri, lapsen tuki sekä kestävä elämäntapa. Painotusalueina puolestaan ovat vuorovaikutus, osallisuus ja toiminnallisuus. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 2-5.) Inklusio määritellään Hyvinkään vasussa niin, että jokainen lapsi on arvokas ja tärkeä omana itsenään. Lapsen tulee tuntea olevansa hyväksytty yhteisössään sekä kokea olonsa turvalliseksi. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 17.)

Monipuoliset oppimisympäristöt varhaiskasvatuksessa tarjoavat mahdollisuuksia kokemuksiin, elämyksiin ja onnistumisiin. Ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen, arjessa oppiminen ja yhteiset myönteiset kokemukset vahvistavat lasten oppimisen iloa. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 14.) Lasten oppimista tuetaan toiminnallisilla sekä luovuutta ja osallisuutta edistävillä työtavoilla, jotka ovat lapsille luontevia tapoja oppia. Tällaisia ovat muun muassa lasten omaehtoinen ja ohjattu leikki, tutkiminen, liikkuminen sekä moniaistinen taiteellinen kokeminen ja ilmaisu. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään toiminnassa tarkoituksenmukaisesti. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 23.)

Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelmassa lasten osallisuutta lähestytään niin, että sinne on kirjattuna varhaiskasvatuksen henkilöstön velvollisuudeksi huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin iästä ja kehitystasosta riippumatta. Samalla lapsilla on mahdollisuus harjoitella omia vaikuttamismahdollisuuksiaan elinympäristössään. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 15.)

Kestävän elämäntavan periaatteita toteutetaan kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa Hyvinkäällä ja kaupunki onkin sitoutunut toteuttamaan kestävä elämäntapaa, joka näkyy myös

yksiköiden toimintasuunnitelmissa. Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan kin sitä, että on tärkeää huolehtia siitä, että lapset kokevat voivansa omilla teoillaan vaikuttaa kestäväan elämäntapaan ilman, että heidän tarvitsee kuitenkaan kantaa lapsina liian suurta vastuuta siitä. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 29.)

Luontokasvatuksen avulla tuetaan kestävien elämäntapojen omaksumista ja niiden edellyttämien valmiuksien kehittämistä. Tällaisia arjessa tarvittavia taitoja ovat esimerkiksi siisti luonnossa liikkuminen, maltillisuuden ja harkitsevuuden harjoittelu, vastuullinen ruokailukäyttäytyminen, energian kulutuksen vähentäminen sekä jätteen määrän pienentäminen muun muassa lajittelun, esineiden korjaamisen ja uudelleen käytön keinoin. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 29.)

3.4 Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on kasvattajille tärkeä työkalu pedagogisessa suunnittelussa ja arvioinnissa. Se pohjautuu valtakunnallisen ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvoihin, tavoitteisiin ja periaatteisiin, mutta tarkentaa niitä ryhmän tasolle ja ryhmän yksilöiden tarpeet huomioiden. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma tukee omalta osaltaan lasten osallisuutta, sillä siinä otetaan huomioon lasten kiinnostuksen kohteet ja tarpeet sekä huoltajien näkemykset koko toimintakauden ajan konkreettiseksi toimintasuunnitelmaksi. Suunnitelman avulla varmistetaan, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden omalla tavallaan vaikuttaa omaan toimintaansa ja kokea itsensä tärkeäksi osaksi ryhmää. (Kangas ym. 2021, 158.)

Hyvinkään varhaiskasvatuksessa on käytössä jokaiselle lapsiryhmälle laadittu oma varhaiskasvatussuunnitelma, johon kasvattajatiimin jäsenet kirjaavat lasten henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin perustuen varhaiskasvatuksen tavoitteiden sisältöjen suunnittelun ja arvioinnin. Lasten henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet vaikuttavat merkittävästi ryhmän periaatteiden ja toimintatapojen sopimiseen. Ryhmävasu muotoutuu lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi ja siitä näkyy, miten Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelmaa toteutetaan inklusion periaatteiden mukaisesti ja sen rakenne muodostuu pedagogisen toiminnan viitekehyksestä. Ryhmävasua päivitetään ja arvioidaan jatkuvasti toimintavuoden aikana muun muassa viikoittaisissa tiimipalavereissa. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 5.)

4 Sosiaalipedagoginen näkökulma osallisuutta tukevan oppimisympäristön suunnittelussa

Sosiaalipedagogiikka on tieteen ala, joka on Suomessa vakiintunut yhteiskuntatieteiden alueelle kuuluvana tutkimus- ja koulutusalanana. Sosiaalipedagogiikka tarkastelee ihmisen kasvua yhteisöjen ja yhteiskunnan jäsenenä sekä toimintoja, joilla näitä prosesseja tuetaan. Siinä

tiedostetaan ongelmia, joita ihminen voi elämänsä varrella kohdata suhteissaan muihin ihmisiin ja sosiaalisiin rakenteisiin sekä pyritään tunnistamaan ja muuttamaan eriarvoisuutta, huono-osaisuutta, syrjäytymistä ja epäoikeudenmukaisuutta tuottavia käytäntöjä, prosesseja ja rakenteita tarkastelemalla kriittisesti yhteiskuntaa. Sosiaalipedagogiikan tavoitteena on puuttua ongelmallisiin rakenteisiin sekä kehittää pedagogista toimintaa, jolla edellä mainittuja ongelmia voidaan ehkäistä ja korjata tukemalla sekä lisäämällä muun muassa ihmisten osallisuutta, toimijuutta ja yhteisöllisyyttä. (Nivala & Rönkkö 2021, 129-130.)

Sosiaalipedagogisena toimintana osallisuuden huomioiminen ja edistäminen tarkoittaa pohjimmiltaan ihmisen kasvun tukemista yhteisöjensä jäsenenä, jolloin tulee kiinnittää huomiota sekä osallistumisen että kuulumisen edellytyksiin. Tavoitteena on vahvistaa jokaisen yhteisön jäsenen valmiuksia, halua ja rohkeutta ottaa osaa vuorovaikutukseen sekä yhteistoimintaan, luoda osallistumiselle konkreettisia mahdollisuuksia ja kehittää monenlaisia tapoja osallistumiseen. Yhteisten tavoitteiden asettamisella ja niiden tavoittelemisella yhdessä edistetään yhteenkuuluvuutta ja jokaisen osallistujan omaa tunnetta mukaan kuulumisesta. (Nivala & Ryytänen 2024, 165.)

Nivala ja Ryytänen (2024, 165) kuvaavat osallisuuden toteutumista eri osa-alueidensa myötä vahvistuvaksi kehäksi. Heidän mukaansa nimenomaan vuorovaikutuksellisessa toiminnassa, jossa asetetaan ja toteutetaan yhteisiä tavoitteita, kuten oppimisympäristön leikkien toteuttaminen, synnyttää prosessiin osallistuminen myönteisiä suhteita yhteisön jäsenten välille. Tällaiset suhteet luovat puolestaan perustaa yhteenkuuluvuuden ja oman merkityksellisyyden tunteille. Tällöin ihminen todennäköisesti osallistuu aktiivisemmin, jolloin osallistuminen tuottaa positiivisia kokemuksia omista vaikutusmahdollisuuksista yhteisössään. Tämä kiinnittää jäsenen yhteisöönsä entistä enemmän ja vahvistaa siten osallisuutta.

Varhaiskasvatuksen sosionomin tutkinnossa on vahvasti sosiaalipedagogisia sisältöjä ja varhaiskasvatuksessa työtä tehdäänkin sosiaalipedagogisella näkökulmalla sekä työotteella. Sosiaalipedagogisen varhaiskasvatuksen lähtökohtana on jokaisen lapsen näkeminen ja kohtaaminen kokonaisvaltaisena ihmisenä, jolla on laajat kasvun mahdollisuudet, ja joka on osana omia yhteisöjään. Lapsen yhteisöinä ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen oma vertaisryhmä aikuisineen, koko päiväkotiyhteisö sekä lapsen oma perheyhteisö. Näiden kasvattavia vaikutuksia sekä niiden tuomia mahdollisuuksia sosiaalipedagoginen teoriaperusta auttaa ymmärtämään. Lapsen osallisuuden vahvistaminen toimii yhtenä näkökulmana siihen, miten varhaiskasvatuksen henkilöstö saa tietoisesti tuettua lapsen suhteita vertaisiinsa ja yhteisöjensä aikuisiin sekä perheiden kohtaamiseen. (Nivala & Ryytänen 2024, 272.) Sosiaalipedagoginen näkökulma sopii viitekehykseksi tähän opinnäytetyöhön, sillä se korostaa lasten aktiivista osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä toiminnallista ja merkityksellistä oppimista, jotka olivat keskeisiä tavoitteita kehitetyissä oppimisympäristöissä.

5 Lapsen osallisuus

Osallisuus ei ole pysyvä tai muuttumaton tila, tunne tai kokemus. Käsitteenä se tarkoittaa osallistumista, toimimista, liittymistä, kokemista, kuulumista, suhteissa olemista, mukaan ottamista, yhteisyyttä, toiminnan järjestämistä, vaikuttamista, johtajuutta sekä demokratiaa. Kokemus osallisuudesta onkin lapsikohtaista ja hyvin moniulotteinen asia, joten toteutuakseen osallisuus vaatii pedagogisen kehyksen, jossa tämä lasten osallisuuden moniulotteisuus ymmärretään ja sen monenlaisia ilmenemismuotoja pyritään tukemaan ja mahdollistamaan. Varhaiskasvatuksessa osallisuutta voidaan tarkastella erilaisista näkökulmista sekä tukea ja kannustaa monin eri tavoin. (Kangas ym. 2021, 74.)

Sosiaalipedagoginen käsitys osallisuudesta ohjaakin ensisijaisesti edistämään lasten kokemuksia yhteenkuuluvuudesta sekä tunteita omasta merkityksellisyydestään osana ryhmää. Erityisesti antirasistisella työotteella on lapsen osallisuuden kokemuksessa tärkeä sijansa. Toisekseen mielekkäiden osallistumisen mahdollisuuksien luomisella sekä kehittämällä toimintaa, jossa lapset ovat mukana päättämässä yhteisen tekemisen tavoista ja tavoitteista. Tällöin lapsen osallisuuden tukeminen on sekä kuulumisen että osallistumisen tukemista. (Nivala & Ryyänen 2024, 272.)

Osallisuutta korostavassa kasvatustavassa pyritään antamaan lapsille kokemus ja tunne siitä, että heidän on mahdollista esittää omia ajatuksiaan, tehdä valintoja sekä tuntea kuuluvansa yhteisöön. Samalla he saavat kokea osaavuutta, kun heidän ehdotuksensa hyväksytään ja he voivat osallistua aktiivisesti toimintaan. Keskeistä on yhdistää ryhmässä toteutettavassa opetuksessa sekä opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet ja sisällöt että lasten omat päämäärät ja kiinnostuksen kohteet, jotka voivat vaihdella yksilöllisesti ryhmän sisällä. (Kangas, Vlasov, Fonse'n & Heikka 2018, 65-74.)

Osallisuus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tarkoittaa myös sitä, että lapsella on konkreettisesti oma ryhmä sekä yhteisö, johon hän kuuluu ja jonka vuorovaikutukseen hän osallistuu omista lähtökohdistaan käsin. Lapsille tulee tarjota tästä ryhmästä käsin mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä tulla kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi omana itsenään. (Opetushallitus 2025.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 34) on myös kirjattuna lasten osallisuuden monitasoisuus sekä sen huomioimisen velvoittavuus. Osallisuuden kautta nähdään muun muassa kehittyvän lasten käsitys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja päätösten vaikutuksista. Lasten osallisuutta arjessa tukee lasten herkkä kohtaaminen sekä myönteisen kokemuksen luominen siitä, että heidät huomioidaan ja kuullaan. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin vahvistavat osaltaan kokemusta osallisuudesta. Ryhmän kasvattajien on myös omalla toiminnallaan otettava huomioon lapsen

osallisuus kaikessa pedagogisessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa esimerkiksi oppimisympäristöjen osalta.

6 Oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa

Leikki ja leikkisyys on ihmiselle ominaista ja se on läsnä ihmisten toiminnassa, oppimisessa sekä kasvussa kiistattomasti. Länsimaisissa kulttuureissa lasten leikki on mielletty vastineeksi aikuisten työlle, jossa opetellaan vastuullisen ja ahkeran aikuisen mallia. Leikki on kuitenkin paljon enemmän lapselle. Leikkiminen on lapselle tapa olla ja elää; tutkia ja kokea kaikin aistein ympäröivää maailmaa sekä käsitellä tunnepitoisia kokemuksiaan ja rakentaa mielikuvaa itsestään. Leikki on itsessään lasta motivoivaa ja iloa tuottava tapaa oppia. Leikkiminen ja oppiminen leikkien ja leikin kautta ovat erottamaton osa pienen lapsen päivittäistä elämää. (Kangas ym. 2021, 61-62.)

Yleisesti puhuttaessa varhaiskasvatuksessa ilmenevästä leikistä, kuulee monesti puhuttavan vapaasta leikistä sekä ohjatusta leikistä. Kuitenkaan Varhaiskasvatuksen perusteissa (2022, 42) ei käytetä termiä vapaa leikki, vaan se ilmaistaan omaehtoisena leikkinä. Kangas kumppaneineen (2021, 62) avaavat termien eroavaisuuksia; omaehtoisen leikin termillä halutaan erityisesti korostaa lasten omaa toimijuutta leikissä, joka tapahtuu muutoin pedagogisessa ympäristössä ja kulttuurissa.

Omaehtoiseen leikkiin kannustamiseksi leikki- ja oppimisympäristön tulisikin olla lasta innostava, leikkiin kutsuva sekä mielikuvitusta herättävä. Huolellisesti suunniteltu oppimisympäristö edistää myös lasten osallisuutta, tasavertaisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Lisäksi lasten ideat, leikit ja heidän tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristöjä suunnitellaan ja luodaan parhaimmillaan yhteistyössä lasten kanssa. Laadukas oppimisympäristö tarjoaa lapsille mahdollisuuksia niin mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja energiseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin kuin rauhalliseen oleskeluun ja lepoonkin. Myös luonto, piha-alueet, leikkikentät, kirjastot ja museot sekä muut rakennetut ympäristöt ovat osa varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristön käsite kattaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen näkökulman. (Kangas ym. 2021, 137-139.)

Fyysisellä oppimisympäristöllä viitataan konkreettisiin, havaittaviin tiloihin ja välineisiin, joita varhaiskasvatuksessa käytetään. Fyysinen oppimisympäristö pitää sisällään varhaiskasvatustyösköön sisätilat: ryhmähuoneet, leikkitalat, askartelu- ja liikuntavälineet. Myös ulkotilat luonnonympäristöt, päiväkodin piha sekä leikkialueet kuuluvat fyysiseen oppimisympäristöön. Fyysisessä oppimisympäristössä huomioidaan muun muassa mukavuus, ympäristöstävällisyys, miellyttävyys ja saavutettavuus sekä tilojen valaistusolosuhteet, äänimaailma, ilmanlaatu ja

puhtaus. Fyysisten tilojen tulisi tukea hyvinvointia ja turvallisuutta, mutta samalla inspiroida oppimista, leikkiä ja luovaa toimintaa. (Kaunisto & Pennanen 2024, 136-137.) Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2022, 21-22) mainitaan, että fyysisiä oppimisen ympäristöjä tarkastellaan ja kehitetään vaihtelevien käyttötarkoitusten ja tarpeiden mukaan yhdessä lasten kanssa säännöllisesti.

Oppimisympäristön sosiaalinen ja psyykinen näkökulma varhaiskasvatuksessa huomioidaan edistämällä kannustavaa ja turvallista ilmapiiriä vuorovaikutussuhteiden sekä ryhmässä yhteisesti sovittujen pelisääntöjen avulla. Positiivista ja turvallista oppimisympäristöä rakennetaan myös kielen ja puheen keinoin. Varhaiskasvatuksen ryhmässä lasten ajatuksia kuullaan, heidän toimintaansa seurataan, ja heidän näkemyksiään sekä kiinnostuksen aiheitaan kunnioitetaan ja hyödynnetään. (Kaunisto & Pennanen 2024, 136-138.) Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelman (2022, 21-22) mukaan psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön vaikuttaa merkittävästi se, millä tavoin aikuiset ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja lasten kanssa. Myönteinen suhtautuminen on keskeisessä roolissa vuorovaikutuksen laadussa. Ryhmän pedagoginen toiminta, johon sisältyy hoiva, opetus ja kasvatus on suunniteltu ja toteutettu siten, että se tukee yhdessä toimimista, yhteistä oppimista sekä jakamisen ja osallistumisen kokemuksia arjen erilaisissa tilanteissa.

Oppimisympäristöjä suunniteltaessa ja kehittäessä tulee huomioida useita tekijöitä, kuten ergonomia, ekologisuus, viihtyvyys ja esteettömyys, tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu sekä siisteys. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä toimitaan joustavasti erikokoisissa ryhmissä, ja tarkoituksen mukaisesti niiden on mukauduttava tarpeiden mukaan. (Opetushallitus 2025.) Materiaalien huolellinen valinta puolestaan vaikuttaa paitsi visuaalisuuteen ja tilan äänimaailmaan, mutta toimii myös piiloviestinä kestävän elämäntavan mallien opettamiseen. Valitut materiaalit ja välineet, niistä huolehtiminen, korjaaminen sekä kierrättäminen viestivät lapsille kasvattajien mallia kestävän kehityksen mukaisesta toiminnasta. (Kangas ym. 2021, 138-139.)

Esiopetuksessa oppimisympäristöillä viitataan tiloihin, paikkoihin, välineistöön, yhteisöihin ja käytänteisiin, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat opetusmenetelmällisesti monimuotoisia ja muuntautumiskykyisiä kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luovaan ongelmanratkaisuun ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia innostavilla ja toiminnallisilla työskentelytavoilla. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että ne vahvistavat vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 12-16.)

Varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa yhteisesti sovitut pelisäännöt ja toimintamallit luovat ilmapiirin, joka on turvallinen ja toisia kunnioittava. Monimuotoiset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehitystä sekä

oppimisen valmiuksia ja yhdenvertaisuutta. Kun lapset osallistuvat oppimisympäristöjen luomiseen ovat heidän ajatuksensa ja tuotoksensa myös näkyvissä ympäristössä. Tämä vahvistaa lasten osallisuutta, antaa heille onnistumisen elämyksiä ja edistää vuorovaikutusta ikätoverien kanssa. Pyrkimyksenä on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimisen tilan ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen sekä omatoimiseen oppimiseen. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 12-16.)

7 Esiopetusikäinen leikkijänä

Pienistä vauvoista kehittyä kuudessa vuodessa uskomattoman taitavia leikkijöitä. Mielikuvitus leikkien rikastuttajana on voimakkaimmillaan neljä - viisivuotiailla leikkijöillä ja roolileikeissä alkaa näkyä myös selvästi sukupuoli-identiteettien harjoittelu erilaisissa prinsessa- ja sankarileikeissä. Roolileikkien myötä myös yhteisleikinmuoto alkaa onnistua. Yhteisleikkien kehitys on tärkeä kehityksen virstanpylväs sillä tällöin lapset opettelevat kokonaisvaltaisesti toisten huomioonottamista, neuvottelemista ja kompromisseja. Viisivuotiaat lapset osoittavat kiinnostusta enenevässä määrin niin sanotuista sääntöleikeistä, joissa edetään tietyin kaavoin vuorotellen muiden kanssa, mutta kulta-aikaansa sääntöleikit elävät täydellä teholla vasta koulutaipaleen alkupuolella. (Pulkinen, Ahonen & Ruoppila 2023, 83.)

Yhteisleikin osalta lapsen kasvaessa kohti esiopetusikää, alkavat kuusivuotiaat tiedostamaan myös enenevässä määrin omaa asemaansa leikkiryhmässä ja leikkeihin tulee mukaan enemmän tavoitteellisuutta sekä sisällön eli juonen, suunnittelua. Esimerkiksi roolileikkien alussa suunnitellaan roolijakoja ja valitaan suunnitelmallisesti leikkivälineitä. Leikit ovat myös tarinallisempia sekä pidempikestoisempia kuin nuoremmilla leikkijöillä. (Pulkinen ym. 2023, 82-83.)

Nimenomaan roolileikit ovat tärkeässä osassa esiopetusikäisten lasten persoonallisuuden muotoutumisessa. Roolileikit muovautuvat ensivaiheessa, jolloin noin 2-3-vuotiaat lapset jäljittelevät yksinkertaisia, mutta heille merkityksellisiä toimintoja, kuten esimerkiksi nukun ruokkimista. Tällöin pienet lapset pyrkivät yhdistämään roolien ja juonien elementtejä yksittäisiin leikkitalanteisiin. Lasten kasvaessa myös roolileikit etenevät ja syventyvät. Esiopetuksessa lapset osallistuvat jo yhteiseen mielikuvitusleikkiin, jossa he hyödyntävät omaa tietämystään ja osaamistaan. Tässä vaiheessa toiminta sisältää suunnittelua, aiempien kokemusten palauttamista mieleen ja niiden soveltamista uusien ajatusten synnyttämisessä. (Opetushallitus 2016, 8.)

Kulttuurihistoriallisen näkemyksen mukaan juuri roolileikki nähdään varhaiskasvatustien keskeisimpänä toimintamuotona. Tällöin lapsen suhde ympäristöönsä herkistyy ja hänen tapansa hahmottaa asioita kehittyä. Roolileikillä on siten keskeinen rooli lapsen persoonallisuuden

muotoutumisessa esiopetusikäisenä. Se rakentaa pohjaa tulevalle kehitykselle ja samalla tukee koulun aloitukseen tarvittavia taitoja. (Opetushallitus 2016, 8.)

Esiopetusiässä roolileikkien lisäksi myös kaverisuhteet ovat tärkeitä lasten kehitykselle, mutta myös heille itselleen. Kuusivuotiaiden yhteinen leikki on mielikuvituksellista ja leikkiessä lasten roolit muuttuvat ja vaihtuvat tilanteesta toiseen. Näin lapset oppivat muun muassa eläytymään toisten tunteisiin ja kokemuksiin. Yhdessä leikkiessään lapset oppivat tärkeitä ryhmässä toimimisen pelisääntöjä, toimintatapoja sekä rutiineja, joita kasvattajat aikuisina eivät voi heille opettaa. (Kyrönlampi & Sirkko 2024, 58-59.)

8 Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittämistyöprosessi

Opinnäytetyön aiheeksi valitsimme hyvinkääläisen päiväkodin esiopetusryhmän päivytyksen tarpeessa olevan oppimisympäristön kehittämisen. Työelämän yhteistyökumppanimme sekä kehityskohteemme valikoituivat sitä kautta, kun toinen tämän opinnäytetyön tekijöistä työskentelee kyseisessä esiopetusryhmässä kasvattajana. Opinnäytetyö on toteutettu kahden opiskelijan yhteistyönä ja toisen tekijän työskentely kyseisessä esiopetusryhmässä on mahdollistanut hänen tarkastella kehittämistyöprosessia sekä sen vaikutuksia osana omaa työarkeaan. Toisen tekijöistä on myös osallistunut aktiivisesti koko prosessin ajan suunnittelusta toteutukseen, mukaan lukien lasten ohjaaminen kehittämistyöprosessin aikana.

Yhteisten opintojemme myötä nousi esiin toive opinnäytetyöstä, joka olisi konkreettinen kehitystyö ja jolle olisi tarvetta. Saimme mahdollisuuden päiväkodilta aloittaa yhteistyömme ryhmätilan uudistamiseksi. Tilaa ei ollut uudistettu useaan vuoteen, ja henkilökunta koki tilan käyttämisen haastavana eikä tilan koettu kunnolla innostavan lapsia leikkimään.

Jaamme yhteisen mielenkiinnon lasten leikin sekä luovuuden yhteydestä oppimiseen sekä lasten osallisuuden kokemuksesta päiväkotiarjessa. Tässä opinnäytetyössä lapset otettiin mukaan kehitystyöprosessiin ja he saivat olla mukana kehittämässä ympäristöään juuri heidän omien kiinnostusten kohteidensa mukaan. Kehitystyömme eteni aineistonhankinnasta toteutukseen sekä loppuarviointiin. Tutkittuun tietoon pohjautuvaa tietoperustaamme rikastutimme ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta, haastatteleamalla ryhmän kasvattajia sekä lapsia.

Lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on kasvattajille tärkeä työkalu pedagogisessa suunnittelussa ja arvioinnissa. Se tarkoittaa valtakunnallisen ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvoja, tavoitteita ja periaatteita ryhmän tasolle ja ryhmän yksilöiden tarpeet huomioiden. Suunnitelman avulla varmistetaan, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden omalla tavallaan vaikuttaa omaan toimintaansa ja kokea itsensä tärkeäksi osaksi ryhmää. (Kangas ym. 2021, 158.) Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmassa ei yksilöidä lapsia ja heidän tavoitteitaan vaan kasvattajatiimin jäsenet kirjaavat lasten henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin

perustuen varhaiskasvatuksen tavoitteiden sisältöjen suunnittelun ja arvioinnin. Ryhmävasu muotoutuu lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi ja siitä näkyy, miten Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelmaa toteutetaan inklusion periaatteiden mukaisesti ryhmässä ja sen rakenne muodostuu pedagogisen toiminnan viitekehystä. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 5.)

Kehityskohteenamme olleen oppimisympäristön esiopetusryhmälle oli laadittu varhaiskasvatussuunnitelma marras-joulukuussa 2024. Esiopetusryhmän lapsista suurella osalla vahvuuksina ja mielenkiinnon kohteina oli kirjainten opettelu sekä laskemisen harjoittelu. Lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämisen tavoitteena ja toimenpiteinä oli kirjattuna kaveri- ja tunnetaitojen harjoittelua kirjojen tehtävien, toiminnallisten harjoitusten sekä kuvatukien avulla. Myös oman toiminnan ohjauksen harjoittelua kuvatuin, ajastimen käytöllä sekä pienryhmissä kirjattiin tavoitteeksi. Omien toiveiden, halujen ja tarpeiden ilmaisua tuettaisiin toiminnallisissa harjoituksissa, leikissä pienryhmissä ja kuvatuin. Esiopetusryhmän tavoitteiksi on kaudelle 2024-2025 kirjattu lasten kielellisten tarpeiden tukeminen sekä tunne- ja kaveritaitojen vahvistaminen.

Opinnäytetyöprosessin aikana ryhmän kasvattajia pyydettiin myös havainnoimaan opiskelijoiden lisäksi lapsiryhmän toimintaa ja tilan käyttöä ennen muutostyötä leikin ja pedagogisten tavoitteiden toteutumisen suhteen sekä muutostyön jälkeen. Näitä havainnoinnista saatuja tietoja käytimme tilan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä muutostyön jälkeen tarkoituksen ja tavoitteen onnistumisen arvioinnissa.

8.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Kehittämistyömme tarkoituksena oli esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen leikkiä ja luovuutta tukeväksi, lasten osallisuus huomioiden. Tavoitteenamme oli edistää oppimisympäristön kokonaisvaltaista toimivuutta ja vastata sekä lasten että pedagogisten tavoitteiden tarpeisiin. Kehittäminen perustui lasten toiveiden ja ryhmäkohtaisten tarpeiden huomioimiseen, kasvattajien näkökulmiin ja toiveisiin, Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022), eli Vasun, mukaisiin periaatteisiin sekä luovuutta, leikkiä ja osallisuutta koskevaan tutkimustietoon.

Opinnäytetyöprosessin kehittäminen tukee myös opiskelijoiden ammatillista kehittymistä syventämällä ymmärrystä esiopetusikäisten lasten oppimisympäristön suunnittelusta sekä toteuttamisesta ja lasten osallisuudesta aikuisten strukturoimassa ympäristössä.

8.2 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyöllä osoitetaan ammatillinen osaaminen sekä asiantuntijuus. Toiminnallinen opinnäytetyö on tutkimuksellisen kehittämisen yksi muoto, jossa asiantuntijuus näytetään

kehittävällä sekä tutkimuksellisella otteella tehdyillä tuotoksella ja raportilla. Raportti kuvaa tuotoksen syntymisen prosessia aina lähtökohdista, valinnoista sen taustalla sekä tehtyjä ratkaisuja perustellusti. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022, 11.) Tuotos voi olla konkreettinen esite, opas tai kuten meidän tapauksessamme, oppimisympäristö.

Toiminnallisen opinnäytetyön lopputuloksena on jotain konkreettista, mutta tuotoksen valmistamiseen päästään kehittämistyöllä, jonka aluksi määritellään tavoitteet ja suunnitellaan toteutus sekä kehittämistyön menetelmä. Työskentelyä aikataulutetaan vaiheittain prosessin edistämiseksi, kerätään tarvittava lähteisiin perustuva tietopohja asiantuntijatiedosta ja tutkimustuloksista sekä avataan keskeiset käsitteet. Opinnäytetyön edetessä myös suunnitellaan se, miten syntyneitä tuotoksia arvioidaan koska kehittämistyö tehdään tiettyyn tarpeeseen ja ympäristöön yhdessä työelämäkumppanin kanssa. (Kostamo ym. 2022, 15.)

Vilka (2021, 34) kannustaa ottamaan kehittämistyön toiminnallisen osuuden kehittämiseen mukaan asiakkaita, käyttäjiä tai kokijoita, joille kehitystyön lopputuotos tulee käyttöön. He voivat toimia esimerkiksi tiedon tuottajina tai palautteen antajina. Tällainen osallistaminen auttaa jalkauttamaan tuotosta kohderyhmälle sekä luo käytännön merkitystä ihmisille, joita se koskee. Vilka (2021, 34) lisää myös, että osallistamalla kohderyhmään kuuluvia, opiskelija pääsee osoittamaan käytännön toiminnan ohjaamisen taitojaan sekä työelämässä tärkeitä vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitojaan.

Salonen (2013, 15-16) kuitenkin muistuttaa oppaassaan, että toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen ei ole edellä kuvatun mukainen lineaarinen prosessi vaan sitä kuvaa paremmin jatkuva sykli, eli spiraali. Tämä johtuu siitä, että tuotoksia arvioidaan jokaisessa prosessin vaiheessa aina uudelleen. Toiminnallinen, työelämän kehittämiseen perustuva opinnäytetyö vaatii reflektiivisyyttä, arviointia sekä vuorovaikutusta tekijöiden ja toimijoiden välillä prosessin jokaisessa vaiheessa.

Oman opinnäytetyömme prosessin aloitimme haastattelemalla kasvattajia ryhmänä, jotta voimme selvittää heidän kaikkien omia näkemyksiään ja toiveitaan tilan kehittämisen suhteen. Tämän jälkeen etenimme samalla teemalla lasten ryhmähaastatteluun, jolla kartoitimme heidän ajatuksiaan, toiveitaan sekä mieluisimpia leikkejä, joita tilassa toivottaisiin olevan. Saimme lapsilta vastaukseksi 20 erilaista leikkiä ja teemaa, joista opiskelijoina jouduimme rajaamaan muun muassa tilan ja resurssien rajoissa.

Tässä rajaamisessa hyödynsimme myös ryhmän kahden muun kasvattajan tuntemusta muun muassa lapsiryhmän tarpeista sekä esiopetusryhmän arjesta. Lapset saivat äänestää omia suosikkejaan leikeistä, jotka vastaisivat parhaalla mahdollisella tavalla lasten toiveisiin ja tarpeisiin sekä opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteiden toteutumiseen, mutta olisivat mahdollisia toteuttaa kaikkien resurssien puitteissa.

Koko prosessin ajan havainnoimme, opiskelijat sekä kasvattajat, yleisesti lasten leikkiä, osallisuutta ja oppimisympäristön käyttöä ennen kehittämistyötä ja sen jälkeen. Prosessin lopuksi pyysimme palautteet kasvattajilta, lapsilta sekä työelämäkumppanin edustajalta arvioidaksemme opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteiden toteutumista.

8.2.1 Kasvattajien haastattelu

Tutkimushaastatteluja voidaan toteuttaa strukturoidusti tai strukturoimattomasti. Toisin sanoen sillä asetetaan kysymykset jokaiselle vastaajalle samalla lailla, eli strukturoidusti, vai toteutetaan haastattelu tietyn asian ympärille ja edetään haastateltavan esiin tuomien näkökulmien mukaisesti, eli strukturoimattomasti. Strukturoimattomat haastattelut muistuttavat enemmän jokapäiväistä vuorovaikutustilannetta, jossa haastateltavalla on valta tuoda esiin omat näkemyksensä sekä kertoa ja kuvailla omia kokemuksiaan. (Vilkkä 2021, 74-75.)

Puolistrukturoitu tutkimushaastattelu sijoittuu näiden välille. Sen ideana ja tarkoituksena on se, että haastattelukysymykset laaditaan ennakkoon, mutta niitä ei välttämättä kysytä sellaisessa muodossa tai järjestyksessä vaan edetään haastateltavan esiin tuomien asioiden mukaan. Kysymysten ennakkoon miettiminen varmistaa osaltaan sen, että keskustelu pysyy aiheessa ja kaikki tarvittava muistetaan kysyä, sillä tällaiset haastattelut ovat uniikkeja eikä niitä saada toisinnettua. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2021.)

Esiopetusryhmässä on kolme kasvattajaa. Haastattelulla tarkoituksenamme oli selvittää heidän kaikkien omia näkemyksiään ja toiveitaan tilan kehittämisen suhteen. Kasvattajien haastattelu toteutettiin viikoittaisessa tiimipalaverissa, joita pidetään viikoittain sovittuna päivänä ja aikana.

Haastattelun tyypiksi valitsimme ryhmämuotoisen, puolistrukturoidun haastattelun niin kasvattajien kuin lastenkin osalta. Ryhmähaastattelua voidaan kuvata myös nimellä ryhmäkeskustelu. Ryhmähaastattelussa kun haastattelijan tehtävä on ennemminkin toimia ryhmän keskustelun moderaattorina ja rohkaisijana kuin haastattelijana (Hyvärinen ym. 2021).

Haastattelussa etenimme puolistrukturoidusti ilman kaavamaisesti esitettyjä kysymyksiä. Keskustelu eteni luonnollisesti ja osallistujat toivat esiin omia näkökulmiaan vapaasti. Ohjasimme keskustelua vain tarvittaessa avoimilla kysymyksillä, kuten: miten tällä hetkellä koette oppimisympäristön tukevan lasten leikkiä ja luovuutta, millaisia muutoksia olette itse miettineet ympäristön kehittämiseksi. Näin kasvattajat pääsivät reflektoimaan omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan ilman, että heidän vastauksiaan ohjataan liian tarkasti etukäteen laadituilla kysymyksillä, mutta varmistimme mahdollisimman laajan informaation määrän. Keskustelusta kirjattiin opiskelijoiden toimesta muistiinpanoina ylös kasvattajien omin sanoin esiin tuomia ajatuksia, toiveita, ideoita sekä näkökulmia.

Kasvattajat nostivat esiin esiopetusikäisten lasten lähestyvän koulumaailman tuovan haasteen; leikkiminen on heille vielä luontaista, mutta lähestyvä kesä ja koulun aloitus aiheuttaa jännitystä, jolloin leikkeihin ryhtyminen tai niiden pitkäjänteisyys usein kärsivät. Kasvattajat myös kertoivat, että tilassa olemassa olevat leikit ovat pysyneet muuttumattomina jo jonkin aikaa. Tämän olivat kasvattajat havainneet tietyllä tavalla suuntaavan lapsia aina samojen leikkien pariin aina samojen kavereiden kanssa. Kasvattajat kertoivat, että he ovat toteuttaneet monenlaisia projekteja, jotka ovat sijoittuneet muihin tiloihin kuin nyt kehittämisen kohteena olevat. Erityisesti he ovat miettineet nimenomaan leikkien vaihtamista johonkin uuteen ja innostavaan kokonaisuuteen. Tilan värimaailman kasvattajat kokivat vakioituneeksi, vaikkakin niin sanotusti elämää nähneiksi. Tämän ei kuitenkaan koettu olevan ensisijaisesti oppimisympäristön haasteena, vaan ensisijainen toive heiltä oli lapsilähtöisyys oppimisympäristön kehittämisessä.

8.2.2 Lasten haastattelu sekä lasten äänestys

Opinnäytetyöprosessissamme keräsimme kehitystyömme kohteena olevaa tilaa käyttäviltä esiopetusryhmän lapsilta ryhmämuotoisena haastatteluna ajatuksia, toiveita sekä mieluisimpia leikkejä, joita tilassa toivottaisiin olevan. Nämä vastaukset kirjoitettiin opiskelijoiden toimesta paperille ylös, jotta vastausten anonyymiteetti säilyi.

Lasten osallistaminen ryhmähaastatteluun edellyttää leikkilisiä, vuorovaikutusta tukevia ja lapsilähtöisiä menetelmiä. Haastattelutilanteen tulee olla rento ja turvallinen, jotta lapset uskaltavat ilmaista ajatuksiaan. Osallistumista voidaan tukea hyödyntämällä pienryhmiä, kuvakortteja, piirtämistä ja leikinomaisia lähestymistapoja. Konkreettiset ja helposti ymmärrettävät kysymykset, kuten mitä tykkäät leikkiä eniten, auttavat lapsia kertomaan mielipiteensä. Myös visuaaliset menetelmät, kuten äänestäminen tarroilla, voivat tukea osallistumista. Keskeistä on kannustava ilmapiiri, jossa lasten näkemyksiä arvostetaan ja osallistuminen on vapaaehtoista. (Kangas ym. 2018, 65-74.)

Vastausten perusteella arvioimme ja suunnittelimme toteutettavissa olevat leikkiympäristöt yhdessä esiopetusryhmän kahden muun kasvattajan kanssa peilaten niitä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan mielenkiintojen sekä kehittämistarpeiden suhteen. Opiskelijoina myös pohdimme erilaisten leikkien toteuttamisen realistisia mahdollisuuksia. Esimerkiksi pohtiesamme metsäleikin lukuisia muunneltavuus mahdollisuuksia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 26) laaja-alaisen oppimisen alueisiin verrattuna esimerkiksi ehdotettuun Roblox-leikkiin, valitsimme näiden kahden väliltä metsäleikin.

Lopulta valikoimme 20 erilaisesta leikistä 6 vaihtoehtoa äänestykseen: metsäleikki, kauppa-leikki, kampaamoleikki, eläinlääkärileikki, pukuleikki ja monsteriautoleikki. Näistä ehdotuksista tehtiin Papunetissä kuvat, jonka jälkeen pidettiin lasten äänestys. Suljetussa

äänestyksessä lapset äänestivät jokainen kahta suosikkiaan. Käytimme sanallisen ohjeistuksen rinnalla kuvatukea, jotta inklusiivisuus toteutui.

Kuvakommunikaatio tarkoittaa kuvien hyödyntämistä puheen ja muun kuin sanallisen viestinnän ohella. Kuvien avulla voidaan viitata asioihin, joita ei pystytä ilmaisemaan sanoin tai elein. Lisäksi kuvat voivat selkeyttää sisältöjä, joiden ymmärtäminen saattaa olla haastavaa. (Aivoliitto 2025.)

Kuvat edustavat esineitä, ilmiöitä ja toimintoja. Niiden avulla voidaan vahvistaa vuorovaikutusta ja viestintää sekä helpottaa lapsen puheen ymmärtämistä. Kommunikaatiotilanteessa lapselle esitetään kuva samanaikaisesti puheen kanssa, jolloin se tukee sanallista ilmaisua. Lapsi voi osoittamalla kuvia tehdä valintoja tai ilmaista ajatuksiaan. (Kaunisto & Pennanen 2024, 52-53.)

Lasten äänestyksessä ryhmän 16 lapsesta paikalla oli 13. Jokainen lapsi sai yksittäin äänestää annetuista leikkivaihtoehdoista kahta suosikkiaan. Äänestys toteutettiin kuvatuella ja ääni annettiin hiljaisesti äänestyssermin takana (kuva 1). Näin saimme lapsille myös kokemuksen aidosta demokraattisesta äänestystilanteesta, mutta myös vältimme ryhmäpaineen muodostumisen ja sen vaikutuksen.

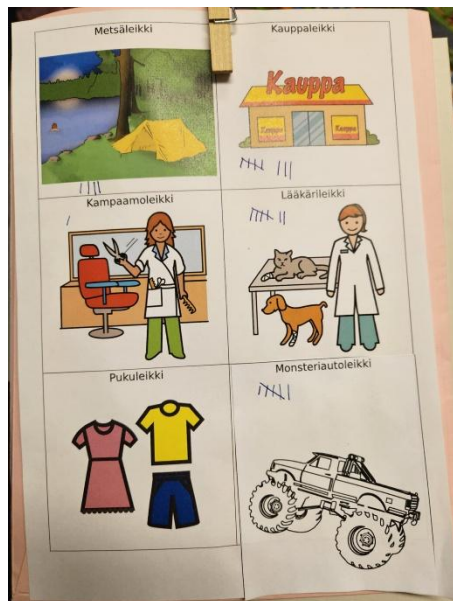

Kuva 1: Lasten äänestyssermi ja kuvatuuet

Tällainen aikuisten maailmasta tuotu demokratian rakenne, jossa opetellaan yhteiskunnan toimintaan osallistumista aikuisena, ei ole ensisijainen tapa huomioida lasten osallisuutta (Kangas ym. 2021, 79). Tilaan ei kuitenkaan voitu luoda 20 erilaista leikkiä tai teemaa projektin aikana, vaan siinä jouduimme opiskelijoina rajaamaan muun muassa tilan ja resurssien rajoissa leikeistä, jotka olisivat mahdollisia toteuttaa ja vastaisivat parhaalla mahdollisella tavalla lasten tarpeisiin.

Näistä vaihtoehdoista lapset saivat äänestää omia suosikkejaan. Äänestyksessä kolme eniten ääniä saanutta leikkiä, joita

lähdimme toteuttamaan olivat eläinlääkärileikki, kauppaleikki sekä monsterautoleikki (kuva 2).

Kuva 2: Äänestyksen tulokset

8.2.3 Havainnointi prosessin aikana

Esiopetusryhmän kasvattajia pyydettiin havainnoimaan erityisesti esiopetusryhmän lasten tilan käyttöä, leikin jatkuvuutta sekä pedagogisten tavoitteiden toteutumista tilassa koko prosessin ajan. Koimme koko opinnäytetyömme prosessin ajan asetelmamme vahvuutena havainnoinnin kannalta, sillä lapset olivat tottuneita tuttujen kasvattajien läsnäoloon, joka toinen meistä opinnäytetyön tekijöistä on, jolloin saimme autenttisempaa tietoa heidän käyttäytymisestään. Tämän lisäksi saimme kahdelta muultakin ryhmässä toimivalta kasvattajalta havainnoinnin tuloksia käyttöömmme, joka laajensi aineistoamme. Näiden lisäksi ulkopuolisen opinnäytetyön tekijän tekemät havainnot toimivat tukena ja näkökulmana havainnoille. Kahden opinnäytetyön näkökulmat ja havainnot rikastuttivat kehittämisprosessia ja mahdollistivat monipuolisimman arvioinnin ja tulkinnan.

Ryhmähaastattelun yhteydessä viikoittaisessa tiimipalaverissa esiopetusryhmän kasvattajien kanssa käytiin keskustelu, jossa heille kerrottiin kehittämistyön tavoitteista ja heidän roolistaan havainnoinnissa. Havainnoinnista kasvattajille korostettiin, että tavoitteena on tarkastella yleisesti lasten leikkiä, osallisuutta ja oppimisympäristön käyttöä, eikä yksittäisten lasten toiminnan analysointi.

Havainnointi on tieteellisen tutkimuksen metodi, jolla saadaan tietoa esimerkiksi siitä, miten ihmiset käyttäytyvät luonnollisessa ympäristössään, eli siellä missä elävät. Havainnointia voidaan tehdä myös laboratorioympäristössä, mutta luonnollisessa ympäristössä tehtävän havainnoinnin etuna on se, että havainnot kerätään aina siinä asiayhteydessä, jossa se ilmenee. Havainnointi aineiston keräämisen tapana sopii laadulliseen tutkimusmenetelmään sekä kun tutkitaan vaikeasti ennakoitavia tai nopeasti muuttuvia tilanteita sekä lapsia ja nuoria. (Vilkkä 2006, 37-38.)

Vilkkä (2021, 80) tuo esiin havainnointitapojen moninaisuuden. Tapoja havainnoida on monia ja menetelmät jaetaan sen perusteella, mikä on havainnoijan paikka suhteessa tutkimuskohteeseen havainnoinnin aikana. Omassa opinnäytetyössämme hyödynsimme osallistuvaa havainnointia sekä osallistavaa havainnointia.

Osallistuvassa havainnoinnissa havainnoija osallistuu samanaikaisesti tutkimuksen kohteena olevan arkeen ja toimintaan samalla havainnoiden, mutta kohteen ehdoilla. Osallistavassa havainnoinnissa puolestaan havainnoija myös aktivoi kohdetta osallistuessaan toimintaan. Osallistavassa havainnoinnissa havainnointi tapahtuu vuorovaikutuksessa kuunnellen ja havainnoiden muun muassa lapsen ajatuksia ja tunnetiloja sekä ohjaamalla toimintaa vaiheesta toiseen tai antamalla toiminnalle uusia suuntia tietoisesti. (Vilkkä 2021, 80-81.)

Osallistuvalla havainnoijalla on aina vaikutusta tutkimuskohteensa toimintaan. Vieraaseen havainnoijaan suhtaudutaan eri tavoin, usein etäisemmin kuin tuttuun. Havainnoinnin kohteena olevat saattavat myös muuttaa suhtautumistaan havainnointijakson aikana, joka muuttaa toimintaa jonkin verran. Tämän vuoksi aineistoa kerätessä sekä analysoinnin joka vaiheessa tulisi pohtia kriittisesti millä tavalla tutkimuskohde sinuun suhtautuu, tapahtuuko suhtautumisessa muutosta ja millä tavoin se näkyy aineistossa. (Vilkkä 2021, 80-81.)

Opinnäytetyötyypistä riippumatta tutkimisen kriittisiä kohtia ovat tutkimuksen kohteen havainnointi, havaintojen pohjalta tulkitut johtolangat sekä niiden tulkitseminen tiedoksi asiayhteydessään. Etenkin toimintaa havainnoitaessa ovat tutkijan havainnot jollakin tavalla tulkittuja, samaan tapaan kuin tutkimushaastattelussa. Havaintojen tekemiseen vaikuttavatkin muun muassa jo olemassa oleva esitieto sekä ennakkokäsitykset aiheesta tai tutkimuskohdeesta. Tuttuakin tutkimuskohdetta on hyvä havainnoida ikään kuin toisena ja vieraana. (Vilkkä 2021, 82-83.)

Vilkkä (2021, 83) huomauttaa, että havainnot ovat ainutkertaisia ja niiden yleistettävyydenä aineistona ei ole suositeltavaa siitä syystä. Näköhavainnot kun eivät yksistään kerro tutkittavan asioille antamista merkityksistä eivätkä selitä saman havainnon merkityksiä muissa tilanteissa. Tämän vuoksi käytimme opinnäytetyömme prosessin aikana havaintojen tukena myös haastatteluja, dokumentteja sekä kuvia tulkintojemme ja ratkaisujemme tukena.

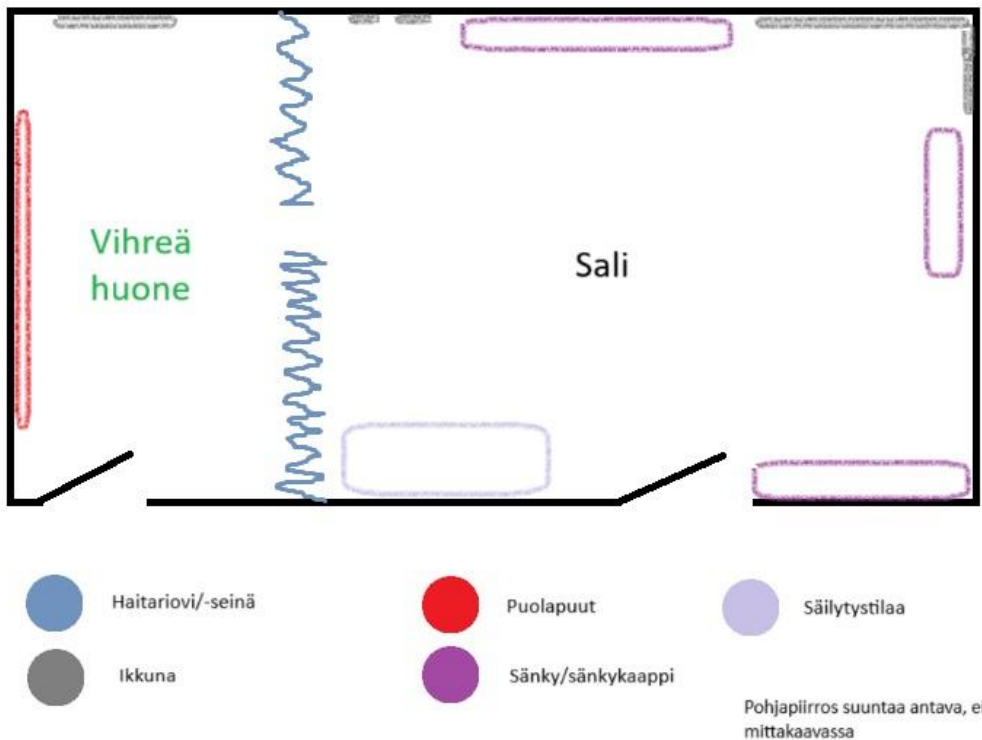
Havaintojen luotettavuutta voi varmistaa usealla havainnointikerralla tai käyttämällä useampaa havainnoitsijaa (Vilka 2021, 187). Tämän vuoksi kasvattajien päiväkodin jokapäiväisessä arjessa tekemä lapsiryhmän toiminnan havainnointi on kattavampaa ja informatiivisempaa kuin satunnaisempi vierailu ryhmässä.

Havainnoista keskusteltiin ja niitä kirjattiin molempien opiskelijoiden toimesta viikoittaisissa tiimipalaverissa ilman, että tietoja kirjattiin henkilökohtaisesti. Havainnot kirjattiin yleisellä tasolla, esimerkiksi kuvaamalla lasten ryhmädynamiikkaa, leikkitapoja ja ympäristön käyttöä ilman yksilöiviä tietoja.

Kasvattajien tekemien havaintojen perusteella ilmeni, että ennen kehittämistyön toteutusta lapset hakeutuivat toistuvasti samoihin tuttuihin leikkeihin, kuten kotileikkiin tai rakennusleikkiin, ja valitsivat usein samat leikkikumppanit. Leikit olivat pääosin lyhytkestoisia eivätkä ne juurikaan syventyneet tai muuntuneet uusiksi leikkijuoniksi. Leikkien sisältö pysyi usein pintapuolisena eikä leikissä esiintynyt monipuolista roolinottoa tai leikin kehittymistä. Myöskään lasten välinen vuorovaikutus ei aina päässyt kunnolla rakentumaan, sillä leikit jäivät usein yksilöllisiksi tai rinnakkaisleikeiksi.

8.3 Lähtötilanne ennen kehittämistyötä

Kehittämistyön kohteena oleva oppimisympäristö sijaitsee esiopetusikäisten lasten ryhmätalassa, joka toimii sekä päivittäisen toiminnan että leikin keskeisenä paikkana. Kyseessä on melko suuri tila, joka on jaettavissa haitariovilla kahteen osaan: Vihreään huoneeseen ja Saliin (kuva 3).

Kuva 3: Tilan pohjapiirros

Vihreään huoneeseen oli vakioitunut päiväpiirin pitämiseen oma paikkansa. Huoneen kiinteät puolapuut ovat lisäksi tilaelementti, jota ei voida siirtää (kuva 4). Salissa puolestaan sijaitsevat ryhmän lepotilat, joten sinne on sijoitettuna useita kaappisänkyjä seinustoille, ja ne rajaavat tilankäyttöä erityisesti levon ja aktiivisen toiminnan välillä. Tila on lisäksi ikkunoiden ansiosta valoisa, mutta seinäpintojen rikkonaisuus ja kalusteiden kiinteys haastavat sen muunneltavuutta ja toiminnallista jäsentelyä (kuva 5).

Kuva 4: Vihreä huone ennen kehitystyötä

Ennen kehittämistyötä tilassa oli käytössä valmiiksi määriteltyjä leikkipisteitä, kuten pikkueläin leikkialue sekä suurikokoiset rakentelupalikat Vihreässä huoneessa (kuva 4), Salin puolella autoleikki-alue (kuva 5) sekä kotileikki ja pikku-Legoalue (kuva 6). Havainnoinnin ja lasten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella nämä leikit eivät kuitenkaan enää innosta neet lapsia pitkäkestoiseen tai mielikuvitukselliseen toimintaan. Ne

Kuva 5: Salin toinen puoli ennen kehitystyötä

päin vastoin koettiin muuttumattomiksi, eivätkä ne vastanneet lasten senhetkisiä kiinnostuksen kohteita. Ryhmätilaan kaivattiin erityisesti helposti saavutettavia leikkejä materiaaleineen sekä selkeämmin jäsenneltyjä alueita, jotka tarjoaisivat virikkeitä ja mahdollistaisivat lasten omaehtoisen toiminnan. Lapset toivoivat selkeitä, innostavia leikkejä, joissa voisi myös heittäytyä erilaisiin rooleihin ja eläytyä mielikuvitukselliseen maailmaan.

Kuva 6: Salin toinen puoli; Pikku-Lego- ja kotileikkialue ennen kehitystyötä.

Kehityskohteenamme olleessa tilassa, joka kattaa sekä Vihreän huoneen että Salin, jo olemassa olleet leikkialueet jäivät helposti muiden toimintojen, kuten levon ja päiväpiirin, varjoon. Leikit jouduttiin usein keskeyttämään päivän aikana tai purkamaan kokonaan, mikä vaikeutti leikin jatkumista ja syventymistä. Tarve muutokselle liittyi näin ollen myös lasten osallisuuden lisäämiseen, toiminnan monipuolistamiseen ja ympäristön muokkaamiseen sellaiseksi, että se tukisi pitkäkestoista, eläytyvää leikkiä sekä lasten toimijuutta arjessa.

Toteutusvaiheen suunnittelussa ja kehittämistyössä hyödynsimme tietoperustassa esiin nostettuja näkökulmia fyysisestä, sosiaalisesta sekä psyykkisestä oppimisympäristöstä (mm. Kaunisto & Pennanen 2024, 136-137.) Hyvä ja tarkoituksenmukainen oppimisympäristö tarkoittaa paljon enemmänkin kuin vain mielenkiintoisia leikkejä, mutta omassa kehitystyössämme meidän tuli ottaa huomioon myös omat henkilökohtaiset resurssimme, kuten käytettävissämme ollut aika sekä osaamisemme, kuin myös päiväkodin puolelta saadut rajalliset mahdollisuudet esimerkiksi taloudellisiin investointeihin tai ammattilaisten toteuttamaan remontointiin.

Alustavissa keskusteluissa ennen toteutusvaihetta työelämän edustajan kanssa käytiin läpi mahdollisuuksiamme tilan kehittämisessä. Saimme luvan esimerkiksi seinien maalaamisen, toisista päiväkodeista varastoitujen leikkivälineiden kartoitukseen ja käyttöönottoon sekä jo olemassa olevien lelujen esiin tuomiseen niin, että leikkiin on helpompi tarttua. Kaikkia päiväkodissa jo olemassa olevien materiaalien ja tarvikkeiden käyttämiseen saimme luvan.

Oppimisympäristön fyysisessä rakenteessa oli kehitystyölle haasteita, mutta ei merkittäviä puutteita, jotka olisivat vaatineet muutosta, kuten esimerkiksi valaistus, joten keskityimme niihin osa-alueisiin fyysisessä, psyykkisessä sekä sosiaalisessa oppimisympäristössä, joihin pysyimme konkreettisesti vaikuttamaan. Kuten Kaunisto ja Pennanenkin (2024, 137) kirjoittavat, tulisi fyysisten oppimisympäristöjen tukea hyvinvointia ja turvallisuutta, mutta samalla inspiroida oppimista, leikkiä ja luovaa toimintaa. Psyykkisen sekä sosiaalisen näkökulman mukaan oppimisympäristö lisäksi tukee yhdessä toimimista, yhteistä oppimista sekä jakamisen ja osallistumisen kokemuksia arjen erilaisissa tilanteissa, kun lasten ajatuksia kuullaan, heidän toimintaansa seurataan, ja heidän näkemyksiään sekä kiinnostuksen aiheitaan kunnioitetaan ja hyödynnetään myönteisessä vuorovaikutuksessa. (Kaunisto & Pennanen 2024, 136-138; Hyvinvointi- ja varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 21-22.) Päätimmekin panostaa erityisesti lasten leikin mahdollisuuksien kehittämiseen esiopetusryhmän oppimisympäristön osalta. Leikillä kun on keskeinen rooli lasten oppimisessa, osallisuudessa ja hyvinvoinnissa (Kangas ym. 2021, 61).

8.4 Kehittämistyön tuotos

Verratessamme Opetushallituksen Varhaiskasvatuksen perusteita (2022) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014) oppimisympäristöjen suhteen toisiinsa, havaitsimme, että molemmat ohjaavat samansuuntaisesti oppimisympäristöjen suunnittelua ja toteutusta. Molemmissa perusteissa korostetaan oppimisympäristöjen rakentamista lapsen tarpeista, kiinnostuksenkohteista ja kehitystasosta käsin. Oppimisympäristöjen tulee tukea lapsen hyvinvointia, oppimista sekä osallisuutta. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteet painottavatkin monipuolisia oppimisympäristöjä, jotka tarjoavat tilaisuuksia leikkiin, tutkimiseen, liikumiseen ja vuorovaikutukseen. Lapsen osallisuus ja mahdollisuus vaikuttaa oppimisympäristön toimintaan ja sisältöihin on niin ikään keskeistä molemmissa.

Kehityskohteenamme olevan oppimisympäristön esiopetusryhmän lapsille oli laadittu henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat marras-joulukuussa 2024. Samalla laadittiin myös ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. Esiopetusryhmän lapsista suurella osalla vahvuuksina ja mielenkiinnon kohteina oli kirjainten opettelu sekä laskemisen harjoittelu. Lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämisen tavoitteena ja toimenpiteinä oli kirjattuna kaveri- ja tunnetaitojen harjoittelua kirjojen tehtävien, toiminnallisten harjoitusten sekä kuvatukien avulla. Myös oman toiminnan ohjauksen harjoittelua kuvatuin, ajastimen käytöllä sekä pienryhmissä kirjattiin tavoitteeksi. Omien toiveiden, halujen ja tarpeiden ilmaisua tuettaisiin toiminnallisilla harjoituksilla, leikkisä pienryhmin sekä kuvatuin. Esiopetusryhmän tavoitteiksi on kaudelle 2024-2025 kirjattu lasten kielellisten tarpeiden tukeminen sekä tunne- ja kaveritaitojen vahvistaminen.

Alustavissa keskusteluissa ennen toteutusvaihetta työelämän edustajan kanssa olimme käyneet läpi mahdollisuuksiamme tilan kehittämisessä. Olimme saaneet luvan esimerkiksi jo olemassa olevien lelujen esiin tuomiseen niin, että leikkiin on helpompaa tarttua sekä kaikkien päiväkodissa jo olemassa olevien materiaalien ja tarvikkeiden käyttämiseen. Suunnitteluvaiheessa esittelimme päiväkodin johtajalle hyvin pienimuotoisen tarvehankintalistamme, joka sisälsi muun muassa eläinlääkäri- sekä kauppaleikkiin rooliasut (aikuisten t-paita), kaksi kori-kärryä, muutamia pieniä laatikoita sekä uusia monsteriautoja. Näiden hankintaan päiväkodin varoin saimme luvan, mutta suurelta osin leikkien kokoaminen on tapahtunut kierrätysmateriaaleilla.

Toteutusvaiheeseen osallistimme lapsia erilaisiin kädentaitoihin sekä askarteluun, muun muassa piirtämiseen, värittämiseen, leikkaamiseen, maalaamiseen sekä huovuttamiseen, mutta myös kannustimme heitä aktiiviseen kehittämiseen ja ideointiin koko prosessin ajan. Lasten osallisuuden kokemusta pyrittiin lisäämään kuuntelemalla heidän toiveitaan mieluisimmasta toimesta, johon he halusivat osallistua. Lasten osallisuuden toteuttamiseksi meiltä opiskelijoilta vaadittiin kykyä kuulla lasten ajatukset ja ideat sekä muovaamaan niistä toimivia

kokonaisuuksia hyvin luovillakin tavoilla. Tästä hyvänä esimerkkinä kauppaleikin ”Seuraava asiakas”-kapula. Alkuperäisessä suunnitelmassa ja toteutuksessa tätä ei ollut, mutta lapset huomauttivat sen puuttumisesta leikin aikana. Kehityssuunnitelmamme pyrki alun perinkin olemaan joustava ja muovautumiskykyinen, jotta myös lasten luovuudelle on tilaa prosessissa, mutta myös leikissä.

Kehittäessämme esiopetusryhmän leikki- ja oppimisympäristöön toivotut eläinlääkärileikin, kauppaleikin sekä monsteriautoleikin olemme ottaneet huomioon myös Opetushallituksen varhaiskasvatuksen perusteet (2022), Esiopetus suunnitelman perusteet (2014), Hyvinkään Varhaiskasvatussuunnitelman (2022) painotukset sekä esiopetusryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattuja tarpeita ja tavoitteita. Hyvinkään Varhaiskasvatussuunnitelman (2022) painotuksia ovat inklusiivinen toimintakulttuuri, vuorovaikutus, osallisuus, toiminnallisuus sekä kestävä elämäntapa. Toteutuksessamme otimme myös huomioon lasten laajat mahdollisuudet omaehtoiseen leikkiin, tutkimiseen, liikkumiseen sekä mahdollisuuksien mukaan moniaistiseen taiteelliseen kokemiseen ja ilmaisuun.

Roolileikin tukemiseksi sekä leikin rikastuttamiseksi toteutimme oppimisympäristön eläinlääkärileikkiin sekä kauppaleikkiin roolivaatteen; kaksi eläinlääkärin liiviä sekä yksi kauppiaan liivi. Liivimallisiin asuihin päädyimme napitettavien tai pään yli puettavien paitojen sijasta ottaaksemme huomioon ryhmän lapset pituudellisen sekä ruumiinrakenteellisen moninaisuuden osalta. Lisäksi liivimallisen paidan pukeminen ja riisuminen on yksinkertaista, jolloin tataan jokaisen lapsen mahdollisuudet omaehtoiseen leikkiin osallistumiseen.

8.4.1 Eläinlääkärileikki

Eläinlääkärileikissä hyödynsimme lasten omia ajatuksia sekä toiveita siitä, mitä eläinlääkärissä on ja mitä siellä tehdään. Esiopetusryhmän klinikan rakenteita kehitettiin hyödyntämällä pois siirretyn kotileikin keittiökalustusta. Keittiökaapiston uunista muokattiin eläimille röntgen, johon tulostettiin eläinten röntgenkuvia lasten tutkittavaksi ja laatikostoja hyödynnettiin välineiden säilytykseen.

Tarvikkeita eläinlääkärileikkiin löydettiin päiväkodin kaapista lääkärileikin välineistöstä, mutta niitä saatiin pyydettäessä myös alueen eläinlääkäriasemilta. Alueen eläinlääkäriasemilta kysyttiin muun muassa käyttämättömiä, mutta steriilivanhentuneita ruiskuja ja muita tarvikkeita. Saimmekin paljon leikkeihin käyttökelpoisia ruiskuja, kaarimaljoja, liinoja, haavalappuja, sidostarvikkeita sekä suusuojia ja hanskoja rikastuttamaan roolileikkiä. Tippapullo rakennettiin tyhjentyneestä saippuapullosta sekä tippaletkusta.

Kuva 7: Eläinambulanssi

Yksi lasten selkeä toive oli eläinambulanssi (kuva 7).

Eläinambulanssi toteutettiin pahvilaatikolla, jossa oli valmiiksi kauppauton kuva. Kaikki halukkaat lapset saivat osallistua eläinambulanssin toteuttamiseen. Lapsiryhmän kanssa ideoitiin ambulanssin värimaailma ja toteutustapa. Lapset saivat miettiä erilaisia mahdollisia tapoja pahvin värittämiseen, muun muassa maalaaminen erilaisin maalein mutta myös värittäminen puukynällä, tusseilla tai vahaliiduilla nousivat ryhmästä. Yhdessä pohdittiin erilaisten tapojen vaikutusta ruskeaan pahviin, kuten vesivärien heikko näkyminen ja pahvin vettyminen. Monipuolisen keskustelun tuloksena lapset päätyivät yhdessä vahaliituihin niiden pysyvän jäljen, helppouden sekä valkoisen värin löytymisen vuoksi. Päätöksen teon jälkeen halukkaat värittivät kauppauton kuvan ambulanssiksi.

Eläinlääkärileikissä päästiin yhdistämään monipuolisesti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 26) laaja-alaisen oppimisen alueita, kuten ajattelua ja oppimista, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua, itsestä huolehtimista ja arjen taitoja sekä osallistumista ja vaikuttamista.

Lapset pääsevät paitsi tutustumaan ammattiin sekä välineistöön ja anatomiaan, mutta leikki myös tukee luovaa ilmaisua erilaisten roolien kautta, kuten eläinlääkärin ja lemmikin omistajan (kuva 8). Leikin havaittiin myös kehittävän lasten sanavarastoa (kuva 9), kuten laboratorio, mikroskooppi, stetoskooppi ja röntgen sekä vuorovaikutustaitoja, kuten rooleista neuvottelua, vuo-

Kuva 8: Rooliasut

Kuva 9: Laboratorion välineistöä

ron odottamista, kysymistä, vastaamista, ohjeiden antamista ja eläinten oireiden kuvailua. Eläinlääkärileikissä lapset pääsivät myös harjoittelemaan empatiataitoja, huolenpitoa sekä hyvinvoinnin elementtejä. Leikki tarjoaa ryhmän lapsille lisäksi erilaisten tunteiden ilmaisua ja käsittelyä, muun muassa huolta, iloa ja hoivan tarvetta.

Eläinlääkärileikin valmistumiseen lapset osallistuivat eniten ideoinnin kautta (kuva 10). Heiltä saatiin paljon toiveita ja kehittämisideoita koko prosessin aikana. Lapset myös osallistuivat erilaisten elementtien kuten eläinambulanssin ja yleisen värimaailman toteuttamiseen. Ryhmän kasvattajien havaintojen perusteella lapset neuvottelivat roolivuoroista leikin eri vaiheissa. Leikin on havaittu myös nostattaneen mielenkiintoa ja keskustelua eläinten sekä lapsen itsensä anatomiaan liittyen.

Onko munkin sisälläni todellakin tuollainen luuranko? Miltä mun röntgenkuva näyttää?

Mäkin oon saanut rokotuksen piikillä, tohon noin. Mihinkähän eläimillä se rokote laitetaan?

Kuva 10: Valmis eläinlääkärileikki

8.4.2 Kauppaleikki

Toteutimme esiopetusryhmässä kauppaleikin, jonka tarkoituksena oli tukea lasten leikkiä, osallisuutta ja luovuutta. Kauppaleikki ideoitiin yhdessä lasten kanssa ja sen toteutus sisälsi monipuolisia osallistavia toimia sekä fyysisen ympäristön muokkausta lapsilähtöisesti.

Lapset osallistuivat aktiivisesti ja monipuolisesti leikin rakentamiseen. Toteutuksen alussa lapsilta kysyttiin ajatuksia siitä, mikä kauppa on ja mitä kaupassa on. Ryhmästä nousi esiin muun muassa kassa, kassahihna, mainoksia ja tarjouksia, hintoja, ostoskori ja -kärryt sekä monipuolisesti, mutta pääasiassa ruokatavaroita hyllyillä myytävänä.

Näiden ajatusten pohjalta lapset saivat muun muassa luoda mainoksia ja tarjouksia kauppaan valitsemalla ja leikkaamalla mainoksista kiinnostavia tuotteita, joita he liimasivat kartongille. Kaupassa myytäviä tuotteita saatiin tyhjästä elintarvikepaketeista, kuten ketsuppi, kaurahiutale, maito sekä margariini. Ryhmän lasten kanssa myös neula huovutettiin jäätelöpallot värikkäistä villoista, joita päiväkodilla oli jo ennestään (kuva 11). Jäätelötötteröiden vohvelin virkaa toimitti kanamunakennojen tötteröt. Kaupassa myytävälle tuotteille laadittiin hinnasto Papunetin avulla. Hinnastot laminoitiin ja asetettiin kauppaleikin seinille näkyville sekä myös kassapöydälle, jotta myyjänä toimivan on helppo laskea asiakkaalle mitä hänen ostamansa tuotteet maksavat. Lasten kanssa keskusteltiin myös kaupan nimestä. Lopulta päädyimme antamaan kaupalle nimeksi Puoti.

Kuva 11: Huovutetut jäätelöt

Oppimisympäristön konkreettista toteutusta varten kierrätyskeskuksesta löydettiin lisäksi aurinkoenergialla toimiva leikkikassakone laskintoiminnolla, joka mahdollisti maksutilanteiden sekä numeroiden harjoittelun. Ryhmästä löytyi ennestään leikkiraha euroja, jotka otettiin aktiiviseen käyttöön ostosten maksamisessa. Entisestä kotileikkipöydästä muokattiin kassapöytä, johon kiinnitettiin mustaa kontaktimuovitarraa kassahihnaksi, jolloin pöydästä saatiin visuaalisesti aidompi osa kauppaympäristöä (kuva 12). Ryhmässä oli jo entuudestaan pienet ostoskärryt, joita lapset käyttivät ostosten keräämiseen. Lisäksi ostettiin pieni ostoskori. Kukkarorahoille löytyi puolestaan askarteluvarastosta. Lopuksi vielä viimeistelyä tehtiin Papunetin kuvia hyödyntäen (kuva 13) hinnasto, maksutavat sekä ohjeistus montako leikkijää kerrallaan leikkiin mahtuu. Ajatuksenamme oli, että yksi kauppias/myyjä ja kaksi asiakasta.

Kuva 12: Kaupan kassa

Kuva 13: Valmis Puoti

Kauppaleikissä saavutettiin monipuolisesti useita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 26) laaja-alaisen oppimisen alueita, kuten ajattelua ja oppimista, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua, itsestä huolehtimista ja arjen taitoja, monilukutaitoja sekä osallistumista ja vaikuttamista. Lisäksi leikki vastaa esiopetusryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattuja mielenkiinnonkohteita ja tavoitteita.

Lapset osallistuivat Puodin suunnitteluun ja toteutukseen eri vaiheissa (kuva 13). Kasvattajien havaintojen mukaan leikistä muodostui eläinlääkärileikin rinnalla suosittu osa päivittäistä toimintaa. Puodissa leikin kautta harjoitellaan muun muassa laskemista, vuorottelua, kommunikointia sekä roolien ottamista turvallisessa ja luovassa ympäristössä.

8.4.3 Monsteriautoleikki

Esiopetusryhmän lasten toivomaksi leikiksi nousi monsteriautoihin liittyvä toiminnallinen leikki, jossa yhdistyisivät rakentelu, maastoajelu ja ajoneuvoihin liittyvä mielikuvitusmaailma. Leikki päätettiin toteuttaa hyödyntämällä varhaiskasvatusyksikön olemassa olevia resursseja, kierrätysmateriaaleja sekä lasten luovaa osallistumista.

Leikkialueeksi valikoitui puinen alasänky, jolla ei ollut tällä hetkellä muuta käyttötarkoitusta ryhmän tiloissa. Sänky rajasi sopivasti leikkitilan, ja sen runkoa voitiin hyödyntää ajomaaston rakentamiseen. Alustaksi leikille saimme sängyn kokoisen pahvin, jonka päälle rakennettiin yhdessä lasten kanssa leikkimaasto kuumaliimaamalla varhaiskasvatusyksikön askarteluvarastosta löytynyt ruskea vakosamettinen kangas. Kankaan tekstuuri ja väri loivat mielikuvan hiekkakentästä. Kankaan alle aseteltiin kanamunakennosta leikattuja osia, jotka muodostivat mäkiä ja kuoppia monsteriautojen ajoreitille. Näin maasto sai kolmiulotteisen muodon ja tarjosi autoille esteitä ja haasteita.

Lapset osallistuivat leikin rakennusvaiheeseen monipuolisesti. He maalasivat wc-paperirullia, kanamunakennon tötsiä sekä aaltopahvista leikattuja rampeja, joita voitiin käyttää hypyissä ja esteiden ylityksessä (kuva 13). Värien valinnassa, maalaamisen toteuttamisessa ja rakennelmien asettelussa lapset saivat itse vaikuttaa lopputulokseensa. Oman luovuutensa toteuttaminen tuki lasten kädentaitoja, yhteistyötä ja omaa ilmaisua.

Kuva 14: Valmis toteutus monipuolisilla ja muunneltavilla es-
teillä

Lisäksi lasten toiveesta leikkiin haluttiin lisätä vesi-este, joka lopulta toteutettiin siniseksi maalatusta kaarimaljasta. Lapset osallistuivat myös tämän osan toteuttamiseen maalaamalla maljan vesimäiseksi. Vesiesteen ylittäminen muodosti jännittävän lisähaasteen monsteriautoille. Yksi lasten toive esteestä oli myös tulieste, jonka läpi monsteriautojen tulisi hypätä hyppyrystä. Tämä toteutettiin punaisista, keltaisista ja oransseista piippurasseista (kuva 14).

Monsteriautoleikissä saavutettiin monipuolisesti useita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 26) laaja-alaisen oppimisen alueita, kuten ajattelua ja oppimista, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua, itsestä huolehtimista ja arjen taitoja, monilukutaitoa sekä osallistumista ja vaikuttamista.

Monsteriautoleikki oli vahvasti lapsilähtöinen kehittämisprojekti, jossa lapset osallistuivat suunnitteluun, rakentamiseen ja materiaalien valintaan. Leikki houkutteli mukaan niin rakentamisesta kiinnostuneita lapsia kuin autoleikistä innostuneita, ja siitä tuli nopeasti suosittu osa ryhmän päivittäistä toimintaa. Leikin kautta lapset saivat mahdollisuuden kehittää hienomotoriikkaa, mielikuvitusta ja yhteistoiminnallisia taitoja sekä nauttia itse rakentamastaan leikkistä.

9 Kehittämistyön arviointi

Palautteen saaminen työelämäkumppanilta sekä kohderyhmältä koko kehittämistyön prosessin aikana on tärkeää sekä kehittämisen kohteen kannalta että ammattiosaamisen kehittymiseksi. Palautetta tulisi saada sekä prosessista että lopputuloksesta. Saadun palautteen perusteella voidaan prosessin aikana sekä sen päättyessä arvioida onko opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite saavutettu. Ja jos eivät, arvioida mikä siihen on vaikuttanut. (Kostamo ym. 2022, 71-73.) Kohderyhmää osallistavassa kehittämistyössä palautetta pyydetään ja kerätään prosessin aikana tarkoituksenmukaisissa kohdissa, ei vain prosessin lopussa. Tavoitteenahan on aina se, että

kehittämistyön lopputulos palvelee parhaalla mahdollisella tavalla työelämäkumppania. (Kostamo ym. 2022, 134.)

Opinnäytetyön arviointiluvussa palataan vielä kerran opinnäytetyön tarkoitukseen ja tavoitteisiin, sekä tarkastellaan miten ne ovat toteutuneet. Koko kehitystyöprosessia peilataan tietoperustaan sekä tarkastellaan omaa oppimisen prosessia. Arviointiluvun aluksi raportoidaan kehittämistyöstä saatu palaute, arvioinnit sekä parannusehdotukset ja kehittämiskohteet. Lisäksi välipalautteet sekä loppupalautteet niin kohderyhmältä kuin työelämäkumppanilta raportoidaan. Arviointilukuun raportoidaan myös ohjaajan sekä vertaisarvioijan palautteet. (Kostamo ym. 2022, 134.)

Opinnäytetyömme tavoitteena oli esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen leikkiä ja luovuutta tukevaksi, lasten osallisuus huomioiden. Tavoitteenamme oli edistää oppimisympäristön kokonaisvaltaista toimivuutta ja vastata sekä lasten että pedagogisten tavoitteiden tarpeisiin. Kehittäminen perustui lasten toiveiden ja ryhmäkohtaisten tarpeiden huomioimiseen, kasvattajien näkökulmiin ja toiveisiin, Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022), eli Vasun, mukaisiin periaatteisiin sekä luovuutta, leikkiä ja osallisuutta koskevaan tutkimustietoon.

Kehityskohteenamme olleen oppimisympäristön esiopetusryhmän lapsille oli laadittu henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat marras-joulukuussa 2024. Samalla oli laadittu myös ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. Esiopetusryhmän lapsista suurella osalla vahvuuksina ja mielenkiinnon kohteina oli kirjainten opettelu sekä laskemisen harjoittelu. Lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämisen tavoitteena ja toimenpiteinä oli kirjattuna kaveri- ja tunnetaitojen harjoittelua kirjojen tehtävien, toiminnallisten harjoitusten sekä kuvatukien avulla. Myös oman toiminnan ohjauksen harjoittelua kuvatuin, ajastimen käytöllä sekä pienryhmissä kirjattiin tavoitteeksi. Omien toiveiden, halujen ja tarpeiden ilmaisua tuettaisiin toiminnallisilla harjoituksilla, leikissä pienryhmin sekä kuvatuin. Esiopetusryhmän tavoitteiksi on kaudelle 2024-2025 kirjattu lasten kielellisten tarpeiden tukeminen sekä tunne- ja kaveritaitojen vahvistaminen.

Tilassa itsessään oli ennen kehittämistyötä käytössä valmiiksi määritellyjä leikkipisteitä, kuten kotileikki, pikku-Legoalue, autoleikkialue, pikkueläin leikkialue sekä suurikokoiset rakentelupalikat. Havainnoinnin ja lasten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella nämä leikit eivät kuitenkaan olleet enää innostaneet lapsia pitkäkestoiseen tai mielikuvitukselliseen toimintaan. Ne päinvastoin koettiin muuttumattomiksi, eivätkä ne vastanneet lasten senhetkisiä kiinnostuksen kohteita. Ryhmätilaan kaivattiin erityisesti helposti saavutettavia leikkejä materiaaleineen sekä selkeämmin jäsenneiltyjä alueita, jotka tarjoaisivat virikkeitä ja mahdollistaisivat lasten omaehtoisen toiminnan. Lapset toivoivat selkeitä, innostavia leikkejä, joissa voisi myös heittäytyä erilaisiin rooleihin ja eläytyä mielikuvitukselliseen maailmaan.

Tilassa jo olemassa olleet leikkialueet jäivät helposti muiden toimintojen, kuten levon ja päiväpiirin, varjoon. Leikit jouduttiin usein keskeyttämään päivän aikana tai purkamaan kokonaan, mikä omalta osaltaan vaikeutti leikin jatkumista ja syventymistä. Tarve muutokselle liittyi näin ollen myös lasten osallisuuden lisäämiseen, toiminnan monipuolistamiseen ja ympäristön muokkaamiseen sellaiseksi, että se tukisi pitkäkestoista, eläytyvää leikkiä sekä lasten toimijuutta arjessa.

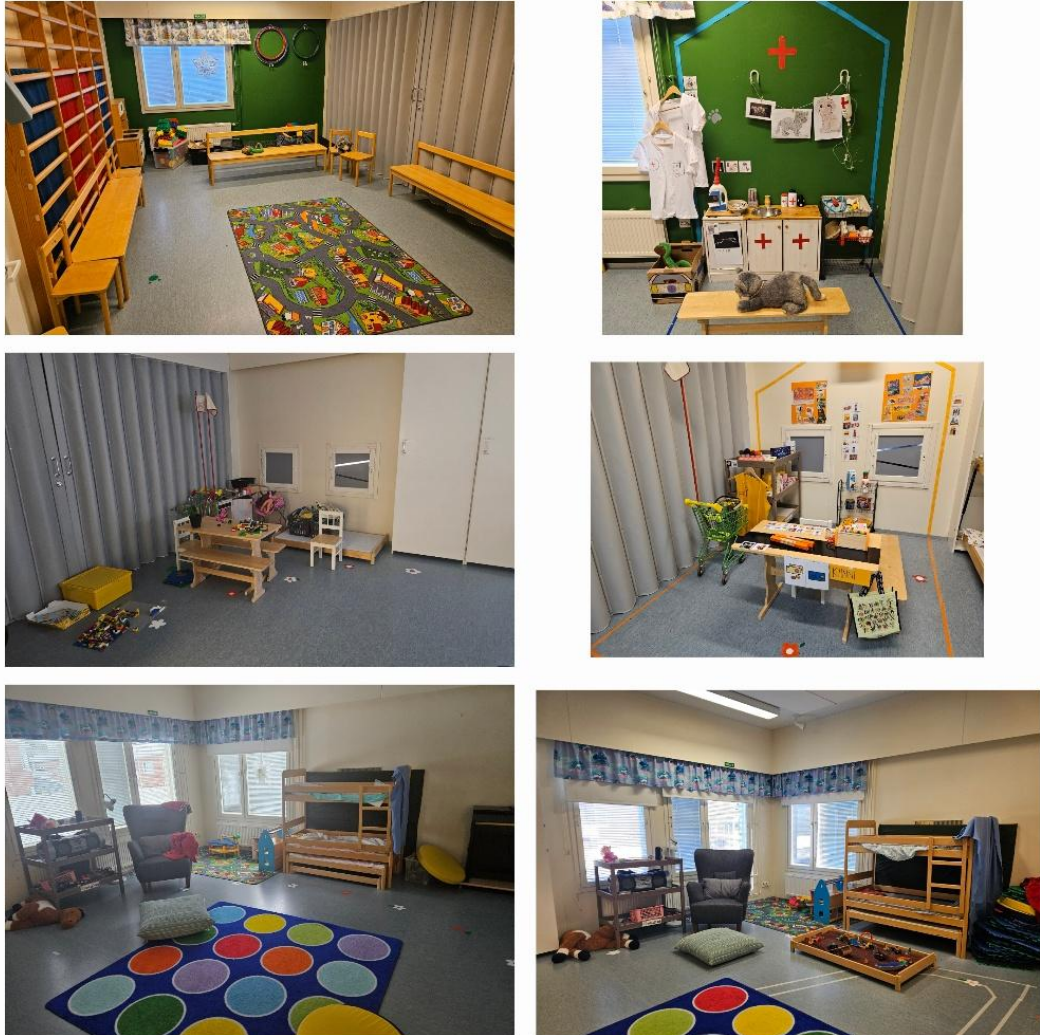
Opinnäytetyön viitekehukseksi valikoitui luonnollisesti sosiaalipedagoginen näkökulma, joka painottaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toiminnallista oppimista. Näkökulma soveltuu erinomaisesti varhaiskasvatuksen kehittämistyöhön, jossa lapsen aktiivinen toimijuus ja vuorovaikutuksellisuus ovat keskiössä. Kehitetyt oppimisympäristöt, kuten toteutetut eläinlääkärileikki, kauppaleikki ja monsteriautoleikki, pohjautuivat lasten ideoihin ja toteutuivat heidän aktiivisella osallistumisellaan, mikä konkretisoi sosiaalipedagogisen toiminnan periaatteita käytännössä.

Kehittämistyömme ytimessä oli alusta alkaen lasten osallisuuden huomioiminen. Halusimme aidosti kuulla ja huomioida lasten ääntä oppimisympäristön muutoksessa. Onnistuimme toteuttamaan kolme uutta leikkiä, jotka paitsi vastaavat lasten esiin nostamiin toiveisiin, myös tukevat mielestämme heidän hyvinvointiaan ja leikin kautta tapahtuvaa kasvuaan ja oppimistaan. Leikkialueet suunniteltiin huolella yhdistäen ryhmän kasvattajien sekä lasten omat toiveet ja ideat, ryhmäkohtaiset tavoitteet sekä sosiaalipedagoginen että varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys. Kehittämistyön myötä tila muuttui selvästi toimivammaksi ja merkityksellisemmäksi lasten näkökulmasta: leikkiin heittäytyminen, roolien ottaminen ja pitkäkestoinen uppoutuminen ovat nyt osa arjen leikkihetkiä tavalla, joka ei ollut aiemmin mahdollista.

Prosessi osoitti konkreettisesti meille sen, mitä Nivala ja Ryyänen (2024, 272) tarkoittavat kirjoittaessaan siitä, miten sosiaalipedagoginen käsitys osallisuudesta ohjaa ensisijaisesti edistämään lasten kokemuksia yhteenkuuluvuudesta sekä tunteita omasta merkityksellisyydestään osana ryhmää. Näimme ja koimme miten suuri merkitys lasten osallistamisella ja kuulemisella on niin yksittäisten leikkien suunnittelussa kuin koko oppimisympäristön elävöittämisessä. Lopputulos on konkreettinen muutos tilassa, mutta ennen kaikkea muutos lasten kokemuksessa tulla nähdyiksi ja kuulluiksi.

Hyödynsimme päiväkodissa muutoksen ennen ja jälkeen kuvia (kuva 15) kehitystyömme havainnollistamisessa koko päiväkodin henkilöstölle, mutta erityisesti esiopetusryhmän lasten vanhemmille. Nämä kuvat uusista leikeistä herättivät mielenkiintoa sekä keskustelua vanhempien ja kasvattajien välillä. Monet vanhemmat kertoivat, että lapsensa on useaan otteeseen puhunut tekeillä olevista leikeistä sekä niiden sisällöstä. Kuulimme myös positiivista palautetta, että kotona oli jatkettu muun muassa röntgenkuvien ihmettelyä ja luurankojen pohdintaa. Palautekeskustelussamme esiopetusryhmän kasvattajien kanssa he kertoivat lisäksi,

että päiväkodin muista ryhmistä oli noussut tiedustelua siitä, onko muiden ryhmien mahdollista päästä myös tutustumaan uusiin leikkeihin.

Kuva 15: Ennen ja jälkeen-kuvat

9.1 Kasvattajien sekä työelämäkumppanin edustajan palaute

Uusien leikkiympäristöjen käyttöönoton jälkeen leikkejä ja leikkien kehitystä havainnoitiin kaksi viikkoa ennen palautteen keruuta. Tämän ajanjakson aikana tarkkailtiin, kuinka lapset ottivat uudet leikit ja tilat käyttöönsä, miten he suuntautuivat leikkeihin, millaisia rooleja ja juonia syntyi sekä miten vuorovaikutus muiden lasten kanssa kehittyi. Kaksi viikkoa mahdollisti sen, että leikit saivat asettua arkeen osaksi päivittäistä toimintaa ja lapset ehtivät tutustua uusiin oppimisympäristöihin rauhassa. Pyysimme opinnäytetyöprosessin lopulla viikoittaisessa tiimipalaverissa esiopetusryhmän kaikilta kolmelta kasvattajalta sekä

työelämäkumppanin edustajalta, varhaiskasvatustyöryhmän johtajalta suullista sekä kirjallista palautetta ja arviointia prosessin kulusta sekä lopputuloksesta (liite 3). Palaute kehittämistyöstämme oli pääasiassa myönteistä.

Uusien oppimisympäristöjen: kauppaleikin, monsteriautoleikin ja eläinlääkärileikin käyttöönoton jälkeen havaittiin selkeä muutos. Lapset alkoivat kiinnostua uusista leikkikokonaisuuksista. He alkoivat muodostaa monipuolisempia leikkipareja ja pienryhmiä yhteisen kiinnostuksen kohteeksi, kuten eläinten hoitamisen tai autojen ajamisen, ympärille. Lisäksi leikkiin sitoutuminen syveni ja leikit saivat uusia ulottuvuuksia roolien ottamisen sekä jakamisen kautta.

Esiopetusryhmän kasvattajien mielestä myös uusien leikkien lopputulos oli monipuolinen sekä mahdollisti niin mielikuvituksellisuuden leikkiessä, mutta myös autenttisemman roolileikin. Roolileikkiminen olikin kasvattajien havainnoinnin mukaan kokenut selkeästi suurimman lisääntymisen ryhmän lasten keskuudessa. Kasvattajat olivat havainneet, että lapset, jotka olivat ennen oppimisympäristön kehittämistä leikkineet pääsääntöisesti vain rakenteluleikkejä, olivat ”joutuneet” keskelle roolileikkejä ja jopa innostuneet niistä.

Yksi selkeimmin havaittu muutos tapahtui aamuisen leikinvalintataulun äärellä. Ennen muutosta lapset hakeutuivat samoihin tuttuihin leikkeihin, ja jos aikuislähtöisesti osoitettiin lapsille leikkialue, nousi lasten keskuudesta vastustusta. Kehitystyön valmistuttua lapset keskustelivat jo aamupalalla siitä kuka menisi mihinkin leikkiin ja kenen kanssa. Ja jälleen jos leikkejä ja leikkijöitä sekoitettiin aikuislähtöisesti, oli vastarinta huomattavasti laimeampaa, jos sitä oli lainkaan.

Palautteen mukaan myös erityisesti lasten osallistaminen leikkiympäristöjen suunnitteluun ja toteuttamiseen onnistui hyvin, ja toiminta koettiin innostavaksi sekä lasten pitkäkestoista leikkiä tukevaksi. Roolileikki, aidot välineet ja leikeille varattu aika koettiin merkityksellisiksi tekijöiksi, jotka tukivat lasten sitoutumista toimintaan ja lisäsivät viihtyvyyttä kevätkauden aikana. Kehittämämme toimintamallit arvioitiin käyttökelpoisiksi, ja niitä tullaan hyödyntämään myös tulevana lukukausina esiopetuksen arjessa.

Kasvattajien ja työelämäyhteistyökumppanin palautteessa tuotiin esiin, että tiimin muiden kasvattajien osallistuminen leikkimaailmojen suunnitteluun ja toteutukseen oli vähäistä. Haluamme kuitenkin tarkentaa tätä näkökulmaa omasta kokemuksestamme käsin. Olemme pyrkineet ottamaan muut kasvattajat mukaan kehittämistyöhön jo prosessin alkuvaiheessa. Esiopetusryhmän kasvattajat ovat olleet erityisen tärkeässä asemassa lasten havainnoinnin, kehitystyön edistämisen mahdollistamisen sekä lasten tuntemuksen osalta. Heidän kanssaan on käyty keskustelua lapsiryhmän kiinnostuksen kohteista sekä yhteisistä tavoitteista. Heitä pyydettiin myös mukaan lasten esittämien leikkiteemojen käsittelyyn ja valintaan. Lisäksi kasvattajat olivat mukana projektipäivien aikataulujen suunnittelussa ja heidän vastuullaan oli mm. pienryhmätyöskentelyn mahdollistaminen sekä lasten toiminnan havainnointi koko projektin

ajan. Vaikka projektipäivien sisällöllinen suunnittelu ja toteutus olivat pääasiassa opiskelijoiden vastuulla, muiden kasvattajien panos oli merkittävä kehittämistyön onnistumisen kannalta.

Suunnitteluvaiheen alku viivästyivät poikkeuksellisen pitkän sairastelujakson vuoksi, jonka seurauksena esiopetusryhmässä oli läsnä vain pieni osa ryhmän lapsista niillä viikoilla, jolloin suunnittelutyö oli alun perin tarkoitus aloittaa. Tästä huolimatta aikataulu sai kiitosta järjestelmällisyydestään, mutta myös joustavuudestaan. Kun viimein pääsimme aloittamaan kehittämistyömme prosessin, oli meillä selkeä visio toteutuksen etenemisestä. Halusimme välttää pitkiä välejä, jolloin työt niin sanotusti seisoisivat, joten kehittämistyötä tehtiinkin esiopetusryhmän kanssa tiiviisti kahden viikon ajan aamupäivisin, jotta projektia saatiin eteenpäin ja lasten mielenkiinto pysyisi yllä aina leikkien valmistumiseen asti.

9.2 Lasten palaute

Esiopetusryhmän lapsilta kysyttiin palautetta suullisesti sekä kuvatukea hyödyntäen. Kuvatuki auttoi hahmottamaan kysymyksiä ja tuki ilmaisua. Esiopetusryhmän lasten ryhmähaastattelu mahdollisti yhteisen keskustelun, jossa lapset saivat kertoa mielipiteensä ja kuulla toistensa ajatuksia. Lapset olivat pitäneet siitä, että olivat saaneet vaikuttaa toteutettaviin leikkeihin. Suurimmalla osalla lapsista oli yksi tai kaksi ehdotonta suosikkia uusissa leikeissä ja muutama sanoi pitävänsä niistä kaikista. Leikkien oikeat tavarat saivat kehuja. Näillä lapset tarkoittivat muun muassa oikeita ruiskuja, maskeja, hanskoja sekä sidosvälineitä eläinlääkäreileikissä sekä kaupan oikeita tuotteita ja kassan todenmukaisuutta. Lapset myös myönsivät tunteneensa, että olivat osana leikkien toteuttamista askartelemalla, maalaamalla sekä kehitysideoilla, joita kuultiin.

Tässä leikissä saa päättää mitä eläimelle tapahtuu, mä päätin, että sillä oli jalka poikki. - Eläinlääkäreileikki

Tää on kivempi ku se vanha kotileikki - nyt saa olla asiakas ja myyjä! - Kauppaleikki

Se ramppi oli niin korkea, että mun auto hyppäs ja kaatu - se oli paras juttu! - Monsteriautoleikki

Oli tosi kivaa suunnitella esteitä ja maalata niitä! - Monsteriautoleikki

Meillä on oikeet jutut - ruiskut ja röntgen, ja ambulanssi pehmoille! - Eläinlääkäreileikki

En osaa päättää kumpi on mun suosikki, kauppaleikki vai eläinlääkäreileikki.

Henkilökohtaisen palautteen antamisessa käytimme kahta paperipussia (kuva 16). Emoji-kuvat paperipussien kyljissä tekivät palautteen antamisesta selkeää ja hauskaa, toisessa oli hymyilevä emoji 😊 (pidän uusista leikeistä) ja toisessa surullinen emoji ☹️ (en pidä uusista leikeistä). Jokainen esiopetusryhmän lapsi sai vuorollaan sermin takana pudottaa Dublo-legopalikan siihen pussiin, joka vastasi hänen mielipidettään. Tämä palikka siirrettiin ennen

Kuva 16: Palautteenantopussit

seuraavan lapsen vuoroa sivuun, jotta edellisten mielipiteet eivät voisi vaikuttaa seuraavan lapsen mielipiteeseen. Lopuksi tarkasteltiin, kumpaan pussiin on kertynyt enemmän palikoita, ja teimme sen pohjalta päätelmiä oppimisympäristön onnistumisesta.

Lapsiryhmän 16 lapsesta mielipiteitä ja palautetta antamassa paikalla oli 15, joista jokainen pudotti Duplo-palikkansa hymyilevään ”pidän uusista leikeistä” -paperipussiin. Kaiken kaikkiaan nimenomaan lasten antama palaute oli erityisen positiivista ja meille opiskelijoille tärkeää kuulla. Suunnittelimme ja toteutimme esiopetusryhmän oppimisympäristön ensisijaisesti lapsille, jolloin tällainen palaute osoittaa meille, että onnistuimme toteutuksessamme erinomaisesti.

9.3 Oma arviointimme ja yhteenveto

Kehittämistyömme tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa esiopetusryhmälle leikkilisiä ja luovuutta tukevia oppimisympäristöjä, jotka pohjautuvat lasten osallisuuteen, toiveisiin sekä pedagogisiin tavoitteisiin. Toteutimme lasten toiveiden pohjalta kolme erilaista oppimisympäristöä: kauppaleikin, monsteriautoleikin ja eläinlääkärileikin. Arvioimme, että onnistuimme tavoitteissamme lasten osalta erityisen hyvin. Oppimisympäristöt tukivat lasten leikkiä ja mahdollistivat uusien roolien ja yhteistoiminnan syntymisen. Leikkien suunnittelu yhdessä lasten kanssa lisäsi havaintojen sekä palautteen perusteella heidän motivaatiotaan ja osallisuuttaan. Kasvattajien osallistaminen havainnointiin toi tärkeää näkökulmaa siitä, miten leikkitalanteet muuttuivat ja miten lapset reagoivat uusiin virikkeisiin.

Lasten ideat olivat koko projektin ajan kekseliäitä ja toivat hienosti esiin heidän omia kiinnostuksenkohteitaan. Leikkien toteutus sujui pääosin sujuvasti ja joustavasti. Käytännön järjestelyissä, kuten materiaalien hankinnassa ja tilaratkaisuissa, hyödynsimme lähes kokonaan kierrätysmateriaaleja ja yksikön olemassa olevia välineitä.

Projektissa onnistuimme monin tavoin huomioimaan Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaisia tavoitteita, myös kestävän kehityksen osalta. Oppimisympäristön toteutuksessa pyrittiin ekologisesti vastuullisiin ratkaisuihin hyödyntämällä olemassa olevia kalusteita ja leikkivälineitä sekä toteuttamalla leikit lähes kokonaan kierrätysmateriaaleista. Emme tehneet tätä valintaa vain puhtaasti tukemaan kestävän kehityksen arvoja, vaan antaaksemme lapsille myös konkreettisen esimerkin materiaalien uudelleenkäytön mahdollisuuksista. Materiaalien luova hyödyntäminen herätti lasten kiinnostusta ja tarjosi heille mahdollisuuksia oivalluksiin. Jatkossa vastaavia projekteja kehitettäessä voidaan kierrätysmateriaalien käyttöä hyödyntää vielä näkyvämmiin osana lasten kanssa käytävää keskustelua ympäristövastuusta ja kestävästä valinnoista.

Toisaalta onnistumisten lisäksi projektissa ilmeni myös kehittämiskohteita. Vaikka esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittämisessä pyrittiin toimimaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2022) ja sosiaalipedagogisen lähestymistavan mukaisesti, oppimisympäristön kehittämisessä ei mielestämme onnistuttu parhaalla mahdollisella tavalla huoltajien ja vanhempien osallistamisen osalta. Yhteistyön ja osallisuuden näkökulmasta tarkasteltuna tämä muodostui selkeäksi kehityskohdaksi.

Suunnitteluvaiheen alku viivästyi poikkeuksellisen pitkän sairastelujakson vuoksi, jonka seurauksena esiopetusryhmässä oli läsnä vain pieni osa ryhmän lapsista niillä viikoilla, jolloin suunnittelutyö oli alun perin tarkoitus aloittaa. Koska oppimisympäristön teemat tai sisällöt eivät olleet vielä hahmottuneet ja lasten osallistuminen sekä heidän toiveidensa huomioiminen nähtiin keskeisenä osana projektin suunnittelua, vanhempien mukaan ottaminen lykkääntyi. Kun projekti viimein päästiin aloittamaan, siirtyi painopiste nopeassa tempossa suunnittelusta käytännön toteutukseen ja havainnointiin, sillä viivästys aloittamisessa johti myös siihen, että projektin toteutus haluttiin saada päätökseen alkukevään aikana ennen kesätaukoa, jotta lapsilla olisi mahdollisuus hyödyntää ja leikkiä uudistetussa oppimisympäristössä mahdollisimman pitkään.

Kokonaisuutena kehittämisprojekti tarjosi arvokkaita oppimiskokemuksia niin lapsille kuin meille opiskelijoille toteuttajinakin. Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelman (2022, 29) mukaisesti onnistuimme sisällyttämään luontevaksi osaksi projektia kestävän kehityksen teemoja, ja lasten osallisuus nousi kehitystyön keskeiseksi vahvuudeksi kuten oli tarkoituksemekin. Vaikka huoltajien osallistaminen jäi poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi rajallisemmaksi kuin alun perin suunnittelimme, onnistuimme tarjoamaan lapsille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan oppimisympäristöönsä monipuolisesti. Lasten ajatuksia ja toiveita kuultiin, ja ne ohjasivat projektin kulkua konkreettisella tavalla aina ideoinnista toteutukseen saakka. Tämä kokemus vahvisti entisestään käsitystämme siitä, kuinka tärkeää on tarjota lapsille aitoja vaikuttamisen paikkoja ja tunnistaa heidän roolinsa oman arkiympäristönsä kehittäjinä. Lapsen osallisuuden huomioiminen ja näkyväksi tekeminen sekä ikätasoisien leikin

huomioiminen olivat projektin merkittävimpiä onnistumisia. Projektin, jonka keskiössä oli varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan mukaisesti oppiva ja hyvinvoiva lapsi.

10 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyömme aikana olemme tutustuneet Tieteellisen neuvottelukunnan Hyvään tieteelliseen käytäntöön, HTK-2023-ohjeeseen ja sitoutuneet sen noudattamiseen. Opinnäytetyön tekeminen vaatii tutkimuseettikan eli hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. Sen peruseriaatteena ovat eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeituksen mukaan luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Tutkimuseettiikka kulkee opinnäytetyöprosessin läpi suunnittelun alusta aina loppuarviointiin asti. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023, 11.)

Koko prosessin ajan on toimittava kunnioittaen siihen osallistuvien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta sekä käsitellä kaikkia aineistoja huolellisesti ja tietosuojalainsäädäntöä noudattaen. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu myös, että merkittävät sidonnaisuudet on merkitty julkaisuun. (HTK 2023 -ohjeeseen sitoutumisen muistilista 2023.)

Esteellisyydellä tarkoitetaan sitä, että henkilö on käsiteltävään asiaan, asianosaisiin tai asiassa tehtävän ratkaisun vaikutuspiiriin muuten kuuluviin henkilöihin sellaisessa suhteessa, joka saattaa vaarantaa hänen puolueettomuutensa. Opinnäytetyöhön osallistumisen vapaaehtoisuus saattaa vaarantua, jos opinnäytetyöntekijä on merkittävässä valtasuhteessa osallistujiin. Tämän lisäksi, mikäli opinnäytetyö kohdistuu esimerkiksi opinnäytetyön tekijän työnantajaan tai kollegoihin, saattaa tutkittavien tietosuoja vaarantua sekä aineistonkäsittelyssä että tuloksia julkaistaessa. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2025, 8.)

Olemme huomioineet sidonnaisuudet sekä esteellisyyssäännökset jo opinnäytetyömme alussa. Päiväkodin henkilöstölle sekä lasten vanhemmille on avoimesti kerrottu, että ryhmän kasvattajalla sekä toisella opiskelijalla on tarkoituksena uudistaa ryhmätilaa opinnäytetyönä ja, että valmis opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus-tietokannassa. Vaikkakin päiväkotijää suu- ralle lukijakunnalle tunnistamattomaksi, on olemassa pieni mahdollisuus, että ryhmän muiden kasvattajien tai esihenkilötason tietosuoja vaarantuu. Käsittelemämme aihe ei kuitenkaan sisällä arkaluontoista, henkilökohtaista tai sensitiivistä materiaalia. Kumpikaan opiskelijoista ei myöskään ole merkittävässä valtasuhteessa aikuisiin osallistujiin nähden, ja heillä on ollut oikeus kieltäytyä osallistumisesta.

Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti tiedonhankinnassa ja tutkimusmenetelminä tulee käyttää eettisesti kestäviä ja tiedeyhteisön hyväksymiä menetelmiä sekä niiden johdonmukaista hallintaa. Hyvä tieteellinen käytäntö myös edellyttää, että opinnäytetyön tekijän on noudatettava rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta sekä tarkkuutta prosessin jokaisessa

vaiheessa. Tähän sisältyy lähdeviitteiden tarkka käyttäminen ja tekijänoikeuksien noudattaminen sekä kaikenlainen plagioinnin välttäminen. (Vilka 2015, 45.)

Plagiointi, eli luvaton lainaaminen katsotaan vilpiksi sepittämisen ja vääristelyn kanssa. Vilppi tieteellisessä toiminnassa vääristää tutkittua tietoa sekä tuloksia ja näin ollen harhauttaa lukijaa. Sepittämisellä tarkoitetaan tekaistujen aineistojen käyttämistä. Esimerkiksi havainnoinnin tai haastattelun tulosten keksimistä tai niiden saamista eri menetelmillä kuin raportissa on kerrottu. Vääristelyllä puolestaan tarkoitetaan esimerkiksi johtopäätösten kannalta olennaisten tietojen tai tulosten esittämättä jättämistä tai niiden muuttamista niin, että niihin perustuva tulos vääristyy. (TENK 2023.)

Opinnäytetyöprosessin tulee olla kokonaisuudessaan myös luotettava. Sen ei tulisi antaa satumanvaraisia tuloksia tai kehittämisideoita eikä sisältää ristiriitoja. Opinnäytetyön luotettavuuteen vaikuttavat myös valitut aineistot sekä lähteiden laatu. Käytettävien käsitteiden tulisi olla yhteydessä empiriseen maailmaan sekä tutkimusaineistoon, tutkimustekstin käsitteisiin sekä teoreettisiin johtopäätöksiin. Kehittämistyössä suunniteltujen tuotosten tulisi nousta toteutuneesta opinnäytetyöprosessista. Koko työskentelyn aikana tehtyjä valintoja tulee reflektoida eli arvioida valintojen johdonmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta suhteessa opinnäytetyön tarkoitukseen ja tavoitteisiin sekä perustella tehdyt valinnat. Arvioitaessa syklisen prosessin luotettavuutta ovat tarkat dokumenttiaineistot keskeisessä asemassa, sillä ne vaikuttavat lopputulokseen. (Vilka 2021, 185-188.)

Opinnäytetyössämme emme keränneet aineistoa, jotka sisältäisivät henkilötietoja tai sellaisia henkilökohtaisia ja arkaluontoisia tietoja, joilla heidät voidaan yksilöidä. Lasten sekä henkilökunnan anonymiteetti opinnäytetyössä turvataan käyttämällä pseudonyymejä tai yleistettyjä kuvauksia. Opinnäytetyössä ei käsitellä henkilötietoja, lasten ryhmähaastattelut toteutettiin anonymisti, jolloin yksittäisiä esiopetusryhmän lapsia ei tunnisteta eikä kirjata heidän vastauksiaan henkilökohtaisesti. Havainnointia toteutettiin vapaamuotoisesti kasvattajien omassa työskentelyssä.

Opinnäytetyöprosessiin osallistumisesta kasvattajille annettiin suullinen ja kirjallinen tiedote (liite 1), jossa kerrottiin kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet, havainnoinnin ja haastattelujen toteutustapa sekä se, että mitään tunnistetietoja ei kerätä prosessin aikana. Osallistuminen oli kasvattajille myös vapaaehtoista. Tiedotteen annettiin osana tiimipalaveria, jolloin kaikki saivat mahdollisuuden kysyä lisätietoja ja ilmaista suostumuksensa.

Esiopetusryhmän lasten huoltajille annettiin kirjallinen tiedote (liite 2), jossa kerrottiin kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet sekä se, että lasten havainnointia ja osallistumista tehdään yleisellä tasolla, ilman tunnistetietoja. Tiedotteessa kerrottiin myös, että lasten palautetta kerätään emojikuvilla, ryhmäkeskusteluilla sekä leikin yleisellä havainnoinnilla eikä mitään henkilökohtaisia tietoja, nimiä, kuvia tai videoita kerätä eikä julkaista. Tiedote jaettiin

huoltajille sähköisen asiakastietojärjestelmän kautta. Vanhemmilla oli mahdollisuus kieltäytyä lapsen osallistumisesta, jos he haluavat.

Opinnäytetyön aikana olimme lähdekriittisiä sekä käytimme tietoperustaamme vain tutkittuun tietoon perustuvia teoksia ja aineistoja, joihin viittaamme selkeästi. Lasten kanssa työskennellessä tilanteet saattavat muuttua nopeastikin ja jo tehdyt suunnitelmat muuttavatkin suuntaansa. Nämä raportoimme ja perustelimme tehdyt ratkaisut muuntelematta totuutta. Käyttämämme kuvat ovat omia ottamiamme ja muista lähteistä otettujen kuvien tekijänoikeudelliset käyttörajoitukset varmistettu. Käytämme vain CC-lisensioituja kuvia, joita käytämme määriteltyjen käyttörajoitusten mukaisesti. Tällaisia kuvia ovat esimerkiksi Papunetin kuvat.

Omassa oppimisympäristön kehitystyössämme pohjasimme koko projektin vaiheita sekä toteutusta Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2022) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) kirjattuun arvopohjaan.

11 Pohdinta

Lasten äänestyksen lopputulos yllätti meidät. Olimme keskinäisissä keskusteluissamme ajatelleet, että lapset valitsisivat äänestyksessä ihan muut leikit, esimerkiksi metsäleikistä teltoituneen oli ollut useampaan otteeseen jo ryhmässä keskustelua heräävän kevään takia. Tämä oli meille konkreettinen osoitus siitä, että lasten äänen kuuleminen, mielipiteiden kysyminen sekä heidän mukaansa ottaminen projektiin kokonaisvaltaisesti on äärimmäisen tärkeää toivotun lopputuloksen takaamiseksi. Kasvattajana ei voi olettaa, että tunnen ja tiedän nämä lapset ja sen mitä he haluavat.

Projektin aikataululliset haasteet, erityisesti sairastelujen vuoksi viivästynyt suunnitteluvaiheen aloitus, osoittivat meille myös projektinhallinnan ja joustavuuden merkityksestä. Olimme toivoneet voivamme osallistaa perheitä vahvemmin projektin alusta lähtien, mutta yllättävät olosuhteet rajoittivat tätä ja ilman varasuunnitelmaa jouduimme jättämään perheiden roolin pienemmäksi tässä kehitystyössä. Jatkossa vastaavissa projekteissa olisi tärkeää huomioida huoltajien osallistuminen jo suunnittelun alkuvaiheessa. Samalla on hyvä tiedostaa, että joskus kaikki suunnitellut tavoitteet eivät ole saavutettavissa, mutta siitäkin voi aina oppia.

Eriytyisen tyytyväisiä olemme paitsi toteutuksen lopputuloksesta, mutta myös kestävästä kehityksen näkökulman sisällyttämisestä projektiin kierrätysmateriaalien kautta, joka osoittautui toimivaksi ratkaisuksi. Se tuki ekologista ajattelua sekä herätti lasten mielenkiinnon ja tarjosi tilaisuuksia luoviin oivalluksiin. Jatkossa kierrätysmateriaalien käyttöä voisi vielä

tietoisemmin yhdistää lasten kanssa käytäviin keskusteluihin ympäristövastuusta, jolloin leikkiympäristöt toimisivat paitsi luovuuden myös arvo-oppimisen välineinä.

Kehittämistyömme oli alkusysäys monelle muullekin mahdollisuudelle, joilla leikkejä voidaan rikastuttaa ja laajentaa pitkäkestoiseksi tutkimusmatkoiksi. Esimerkiksi kauppaleikkiin voitaisiin liittää satokausiajattelu, jolloin lasten kanssa tutkittaisiin vuoden mittaan satokausien vaihteluita esimerkiksi mainosten avulla ja luoda uusia mainoksia Puotiin, tutkia tuoreita hedelmiä ja kasviksia sekä juhlapyhien perinneruokia ym. Näitä voitaisiin puolestaan laajentaa ruokakasvatukseen maistelemalla satokauden tuotteita.

Eläinlääkäreikissä puolestaan leikkiä voitaisiin monipuolistaa sekä perheiden osallisuutta vahvistaa esimerkiksi kotiin annettavalla oman pehmon neuvola- tai lääkärilapulla, johon täytettäisiin yhdessä vanhemman kanssa perustietoja lelusta sekä mahdollinen vaiva tai syy, miksi eläinlääkärille on tultu. Eläinlääkäreikin avulla myös eläinten monimuotoisuuteen ja ominaisuuksiin on mahdollista tutustua erilaisilla teemoilla, kuten vaihtolämpöisten eläinten viikolla tai syksyllä tutustua talviunille menevien eläinten fysiologiaan.

Monsteriautoleikkiin on laajat mahdollisuudet lisätä erilaisia elementtejä ja esteitä lasten toiveiden ja innostuksen mukaan. Monsteriautoleikistä on muunneltavissa myös esimerkiksi eläinfiguureja hyödyntäen viilieläin leikille pohja tai maastoratsastuskenttä leikkihevosille. Esteitä vaihtamalla myös esteratsastusleikki onnistuu samalla pohjalla.

Parityöskentely mahdollisti dialogin, vertaistuen ja erilaisten ideoiden yhteiskehittämisen mikä vahvisti kehitysprosessin laatua ja oppimista molemmille. Kaiken kaikkiaan kehittämistyö antoi meille tulevana varhaiskasvatuksen ammattilaisina arvokasta kokemusta siitä, miten lapsilähtöinen suunnittelu, aito osallisuus ja sen huomioiminen sekä ekologiset arvot voidaan yhdistää pedagogisesti mielekkääksi kokonaisuudeksi. Leikit, jotka lähtivät lasten omista ideoista, lisäsivät havaintojemme sekä arvioinnin perusteella ryhmässä tunnetta yhteisöllisyydestä sekä luovuutta, ja näimme itse, kuinka lasten motivaatio, sitoutuminen sekä kiinnostus toteutuksen valmistumiseen kasvoi.

Projekti vahvisti käsitystämme siitä, että osallisuus ei ole vain osallistumista toimintaan vaan kuinka tärkeää on antaa lapsille mahdollisuus vaikuttaa, tulla kuulluksi ja osallistua oman arkiympäristönsä kehittämiseen. Lasten osallisuus ei ole vain periaatteellisella tasolla, vaan konkreettisina tekoina ja valintoina. Tämä kokemus jää merkittäväksi osaksi ammatillista kasvupolkuamme.

Lähteet

- Aivoliitto. Kuvat arjen tukena. 2025. Viitattu 29.1.2025. [Kuvat arjen tukena | Aivoliitto](#)
- Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. 2025. Arene ry. Viitattu 3.3.2025. <https://arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2025/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202025.pdf?t=1739803988>
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Opetushallitus. Viitattu 30.1.2025. [Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014](#)
- Htk 2023 -ohjeeseen sitoutumisen muistilista. 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 3.3.2025. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-08/HTK-ohje_Sitoutumisen_muistilista_FINAL.pdf
- Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma. 2022. Hyvinkään kaupunki. Viitattu 28.1.2025. [hyvin-kaan_varhaiskasvatussuunnitelma_2022.pdf](#)
- Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 3.3.2025. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. 2021. Haastattelut. Yhteiskuntatieteellinen tietoar- kisto. Viitattu 3.3.2025. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadul-lisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>
- Kangas, J., Lastikka, A-L. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus. Leikkivä, osalli- nen ja hyvinvoiva lapsi. Helsinki: Otava.
- Kangas, J., Vlasov, A., Fonsen, E. & Heikka, J. 2018. Osallisuuden pedagogiikka varhaiskasva- tuksessa 2. Suunnittelu, toteuttaminen ja kehittäminen. Helsinki: Kopio Niini Oy.
- Kaunisto, A. & Pennanen M. 2024. Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Helsinki: Otava.
- Kyrönlampi, T. & Sirkko, R. 2024. Esi- ja alkuopetuksen leikkiympäristöjen kulttuuriset erot. Teoksessa Kyrönlampi, T. & Koivula, M. (toim.). Leikin lumoa. Käsikirja varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Jyväskylä: Santalahti.
- Nivala, E. & Ryyänen, S. 2024. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillistä yhteiskuntaa ja kestä- vää elämää. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Nivala, E. & Rönkkö, S. 2021. Varhaiskasvatuksen sosionomin asiantuntijuus ja sosiaalipeda- goginen osaaminen. Viitattu 3.2.2025. https://www.researchgate.net/publication/357779352_Varhaiskasvatuksen_sosionomin_asiantuntijuus_ja_sosiaalipedagoginen_osaaminen
- Opetushallitus 2016. Leikki esiopetuksessa-tukimateriaali. Viitattu 21.4.2025. [leikki_esiopetuksessa_tukimateriaali_0.pdf](#)
- Opetushallitus 2025. Lasten osallisuus. Viitattu 29.1.2025. [Lasten osallisuus | Opetushallitus](#)

Perusopetuslaki 628/1998.

Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. 2023. Ihmisen psykologinen kehitys. 10. painos. Keuruu: PS-kustannus.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön: opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Viitattu 9.2.2025. <https://www.theseus.fi/handle/10024/821112>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) 2023. Tiedevilppi. Viitattu 3.3.2025. <https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto/tiedevilppi>

Varhaiskasvatuksen perusteet 2022. Opetushallitus. Viitattu 28.1.2025. [Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022](#)

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Julkaisemattomat lähteet

Anonyymit ryhmähaastattelut Hyvinkään varhaiskasvatusyksikön esiopetusryhmässä, kasvattajat ja lapset. 2025.

Hyvinkään varhaiskasvatusyksikön esiopetusryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. 2025.

Kuvat

Kuva 1: Lasten äänestyssermi ja kuvatuet	25
Kuva 2: Äänestyksen tulokset	26
Kuva 3: Tilan pohjapiirros	29
Kuva 4: Vihreä huone ennen kehitystyötä.....	29
Kuva 5: Salin toinen puoli ennen kehitystyötä	30
Kuva 6: Salin toinen puoli; Pikku-Lego- ja kotileikkialue ennen kehitystyötä.	30
Kuva 7: Eläinambulanssi	34
Kuva 8: Rooliasut	34
Kuva 9: Laboratorion välineistöä	34
Kuva 10: Valmis eläinlääkärileikki.....	35
Kuva 11: Huovutetut jäätelöt	36
Kuva 12: Kaupan kassa	36
Kuva 13: Valmis Puoti	37
Kuva 14: Valmis toteutus monipuolisilla ja muunneltavilla esteillä	38
Kuva 15: Ennen ja jälkeen-kuvat	41
Kuva 16: Palautteenantopussit	44

Liitteet

Liite 1: Tiedote opinnäytetyöstä kasvattajille	54
Liite 2: Tiedote opinnäytetyöstä huoltajille	56
Liite 3: Työelämäkumppanin edustajan kirjallinen palaute	58

Liite 1: Tiedote opinnäytetyöstä kasvattajille

TIEDOTE OPINNÄYTETYÖSTÄ

Luovuutta ja leikkiä tukemassa: Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen.

Pyyntö osallistua opinnäytetyöhön

Sinua pyydetään mukaan opinnäytetyöhön, jossa tarkoituksena on kehittää Metsäkuusen päiväkodin esiopetusryhmän käyttämää tilaa.

Olemme arvioineet, että sovellut opinnäytetyön osallistujaksi kyseisen ryhmän kasvattajana ja tilassa työtä tekevänä. Tämä tiedote kuvaa opinnäytetyötä ja sinun osuuttasi siinä. Perehdyttyäsi tähän tiedotteeseen sinulla on mahdollisuus esittää kysymyksiä opinnäytetyöstä.

Vapaaehtoisuus

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja sinulla on oikeus kieltäytyä.

Voit myös peruuttaa tai keskeyttää osallistumisesi koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytät osallistumisen, sinusta siihen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana opinnäytetyöaineistoa.

Opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa päiväkodin esiopetusryhmälle lapsilähtöisesti oppimisympäristö, joka tukee mahdollisimman hyvin lasten luovuutta sekä leikkiä, mutta jossa otetaan huomioon myös kasvatustyön näkökulmasta pitkäikäisyys, monikäyttöisyys sekä muunneltavuus.

Opinnäytetyömenetelmät ja toimenpiteet

Kasvattajilta kysytään projektin alussa suullisesti heidän mielipiteitään, toivotaan ja ajatuksiaan liittyen tilan toteutukseen. Toivomme kasvattajilta myös havainnointia koskien lasten tilan käyttöä, leikin jatkuvuutta sekä pedagogisten tavoitteiden toteutumista tilassa ennen muutosta sekä sen jälkeen. Projektin lopussa pyydämme loppupalautetta. Vastaukset kirjoitetaan opiskelijan toimesta paperille. Vastauksia ei yksilöidä eikä vastaajia nimetä missään työn vaiheessa. Osallistuminen haastatteluun tapahtuu työpäiväsi aikana sinulle sopivassa hetkessä.

Tilan muutostyö toteutetaan kevään aikana. Tiedotamme aikataulusta riittävän ajoissa lähempänä ajankohtaa.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Opinnäytetyöhön osallistuminen ei maksa sinulle mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Opinnäytetyön tuloksista tiedottaminen

Opinnäytetyö julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa sen valmistuttua.

Opinnäytetyön aineiston hävittäminen ja mahdollinen jatkokäyttö

Aineistoa ei jatko käytetä eikä sitä avata muiden käyttöön. Aineisto hävitetään viimeistään kuusi kuukautta opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Lisätiedot

Pyydän sinua tarvittaessa esittämään opinnäyteyöhön liittyviä kysymyksiä opinnäytetyön tekijälle /opinnäytetyön ohjaajalle.

Liite 2: Tiedote opinnäytetyöstä huoltajille

TIEDOTE OPINNÄYTETYÖSTÄ

Luovuutta ja leikkiä tukemassa: Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen.

Pyyntö osallistua opinnäytetyöhön

Lastasi pyydetään mukaan opinnäytetyöhön, jossa tarkoituksena on kehittää päiväkodin esiopetusryhmän käyttämää tilaa.

Lapsenne soveltuu opinnäytetyön osallistujaksi kehitettävän oppimisympäristön käyttäjänä. Tämä tiedote kuvaa opinnäytetyötä sekä sinun ja lapsesi osuutta siinä. Perehdyttyäsi tähän tiedotteeseen sinulla on mahdollisuus esittää kysymyksiä opinnäytetyöstä.

Vapaaehtoisuus

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta sinun tai lapsesi oikeuksiin, kohteluun tai päiväkodin toimintaan osallistumiseen.

Voit myös peruuttaa tai keskeyttää lapsesi osallistumisen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytät osallistumisen, siihen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana opinnäytetyöaineistoa.

Opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa päiväkodin esiopetusryhmälle lapsilähtöisesti oppimisympäristö, joka tukee mahdollisimman hyvin lasten luovuutta sekä leikkiä, mutta jossa otetaan huomioon myös kasvatustyön näkökulmasta pitkäikäisyys, monikäyttöisyys sekä muunneltavuus.

Opinnäytetyömenetelmät ja toimenpiteet

Lapsilta kysytään suullisesti heidän mielipiteitään, toiveitaan ja ajatuksiaan liittyen tilan toteutukseen, mm. leikkeihin ja teemoihin. Vastaukset kirjoitetaan opiskelijan toimesta paperille. Vastauksia ei yksilöidä eikä vastaajia nimetä missään työn vaiheessa. Lasten leikkimistä ja tilan käyttöä havainnoidaan osana päiväkodin arkea. Kehitystyön etenemistä ja vaiheita valokuvataan, mutta kuvissa ei ole näkyvissä lapsia. Osallistuminen tapahtuu päiväkodin arjessa, eikä vaadi erityisiä valmisteluja huoltajalta tai lapselta.

Tilan muutostyö toteutetaan kevään aikana, jolloin lapset osallistuvat kehitystyön toteutukseen. Tiedotamme aikataulusta lähempänä ajankohtaa.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Opinnäytetyöhön osallistuminen ei maksa sinulle mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Opinnäytetyön tuloksista tiedottaminen

Kehitystyön etenemisestä tiedotetaan huoltajia prosessin edetessä Daisyn kautta. Valmis opinnäytetyö julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa sen valmistuttua.

Opinnäytetyön aineiston hävittäminen ja mahdollinen jatkokäyttö

Aineistoa ei jatko käytetä eikä sitä avata muiden käyttöön. Aineisto hävitetään viimeistään kuusi kuukautta opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Lisätiedot

Pyydän sinua tarvittaessa esittämään opinnäyteyöhön liittyviä kysymyksiä opinnäytetyön tekijälle /opinnäytetyön ohjaajalle

Liite 3: Työelämäkumppanin edustajan kirjallinen palaute

Luovuutta ja leikkiä tukemassa: Esiopetusryhmän oppimisympäristön kehittäminen

Opinnäytetyötä hyödynnetään tulevina kevätlukukausina esiopetusryhmän toiminnassa. Leikkimaailman rikastuttaminen ja lasten osallistaminen leikkimaailmojen rakentamiseen toimi hyvin kevätkaudella. Esiopetusvuoden lopussa lapsiryhmässä usein näkyy väsähdys varhaiskasvatuksen toimintaan. Vähitellen lapset alkavat irtautua päiväkodin arjesta ja koulun aloitusta odotetaan. Innostava toiminta ja leikeille mahdollistettu aika toimivat erinomaisesti mielenkiinnon ylläpitäjinä.

Lasten osallistaminen leikkien ja leikkiympäristön suunnitteluun onnistui innostamaan lapsia jälleen pitkäkestoiseen leikkiin ja yhdessä viihtymiseen esiopetus- ja päiväkotipäivien aikana. Roolileikki toimi lapsille mielekkäänä ja leikkiin kannustavana yhteistoimintana. Mm. eläinsairaalaan saadut aidot välineet kiinnostivat lapsia erityisesti ja rikastivat heidän leikkiään ja sitoutumistaan leikkiin merkittävästi.

Opinnäytetyön tekijöiden työskentely lasten kanssa oli hyvää ja sitoutunutta. Lapsia osallistettiin ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen alusta alkaen. Tiimin muiden työntekijöiden osuus leikkimaailmojen suunnittelussa ja rakentamisessa oli vähäinen. Opinnäytetyöntekijät työskentelivät itsenäisesti jakaen toiminnan vaiheita tiimin kanssa vähäisesti.

Hyvinkäällä 14.5.2025

Päiväkodinjohtaja